

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

CENTRUM ŠKOLSKÉHO MANAGEMENTU

**KOMPARACE ZŘIZOVATELSKÝCH SYSTÉMŮ VE ŠKOLSTVÍ
PO ROCE 1989**

A SPECIFIKA MANAGEMENTU SOUKROMÉ ŠKOLY

**COMPARISON OF THE ESTABLISHMENT SYSTEMS OF SCHOOLS
AFTER 1989**

AND SPECIFIC MANAGEMENT OF THE PRIVATE SCHOOL.

ZÁVĚREČNÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor:	Josef Vondráček
Obor:	Školský management
Forma studia:	kombinované
Vedoucí práce:	PhDr. Václav Trojan, Ph.D.
Datum odevzdání práce:	6. 4. 2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou závěrečnou bakalářskou práci vypracoval sám za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.

Josef Vondráček

Resumé:

Závěrečná práce se zabývá vývojem zřizovatelských systémů ve školství po roce 1989 v kontextu specifik řídicí práce ředitelů soukromých škol. Popisuje a srovnává jejich pozici v systému, jejich specifika managementu v pluralitním systému vycházející ze změn po roce 1989.

Vychází z fiskální reformy řízení českého školství a jeho vývoje, ze změn ve školských právních předpisech od r. 1990 do roku 2010.

Přináší srovnání podmínek, ve kterých pracuje management škol s různými zřizovateli. Výsledky komparační části sumarizují situace a informace, které pomohou studentům, pedagogům a budoucím řídicím pracovníkům v orientování se v problematice různosti řídicí práce v kontextu zřizovatele.

Summary: (angl.)

The final paper deals with general development establishment systems in education after 1989 in the context of specific management work of the art schools. Describes and compares their position in the system, the specifics of management in a pluralistic system based on the changes after 1989.

Klíčová slova:

Zřizovatelské systémy, české školství, specifika soukromého školství, management,

OBSAH:

Úvod :

1. Změny ve vzdělávacím systému po roce 1989	6
1.1. Právní postavení soukromých škol	13
1.2. Financování školství v ČR.....	16
1.3. Právní rámec financování regionálního školství	20
1.4. Poskytování dotací soukromým školám	23
2. Specifika managementu soukromé školy	31
2.1. Pozice soukromých vzdělávacích institucí ve vzdělávacím systému ČR	32
2.2. Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska	33
2.3. Organizační struktura Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska	34
2.4. Zvýšení nároky na osobnostní vybavení ředitele soukromé školy	39
3. Závěr.....	42
3.1. Komparace a analýza rozdílů totožných procesů stejných institucí	42
3.2. Vývoj soukromého školství od r. 1990 do r. 2010	51
3.3. Závěrečné zhodnocení	57

Seznam použité literatury

Vývojová ročenka 1989-1997. Praha : UIV, 1997.

Vývojová ročenka 2001-2008. Praha : UIV, 2009.

Historická ročenka 1953-1998. Praha : UIV, 1999.

Rozpočet kapitoly 333. Praha : MŠMT, 2008

Česká republika. Zákon 561/2004 Sb. : Zákon o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In *Sbírka zákonů*. 2004, 190, s. 10262-10324.

Česká republika. Zákon 306/1999 Sb. : o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením . In *Sbírka zákonů*. 1999, 100/1999 Sb., s. 9.

SVOBODA, Libor. *Kolik nás stojí bezplatné vzdělávání.* 2006. Praha : UIV, 1999. 196 s. ISBN .

KURAS, Benjamin . *Sekl se Orwell o dvacet let?* 2003. Praha 2 : Baronet, 2003. 196 s. ISBN 8072145983.

KURAS, Benjamin . *Evropa snů a skutečností.* 2006. Praha 2 : Baronet, 2007. 181 s. ISBN 978-80-7214-971-1.

KURAS, Benjamin . *Jak přežít s padouchy.* 2006. Praha 2 : Eminent, 2006. 232 s. ISBN 80-7281-240-8.

WEBOVÉ PORTÁLY:

O nás [online]. 2011 [cit. 2011-03-28]. Poslání sdružení soukromých škol. Dostupné z WWW: <<http://www.soukromeskoly.cz>>.

Soukromé školy jsou v mnohém o krok napřed [online]. 2008 [cit. 2011-03-28]. [Http://www.novinky.cz/veda-skoly/vzdelavani/136955-soukrome-skoly-jsou-v-mnohem-o-krok-napred.html](http://www.novinky.cz/veda-skoly/vzdelavani/136955-soukrome-skoly-jsou-v-mnohem-o-krok-napred.html). Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz>>.

[Http://www.msmt.cz/](http://www.msmt.cz/) [online]. 2009 [cit. 2011-03-28]. [Http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi](http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi). Dostupné z WWW: <<http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi/rgs-usc-a-soukrome-skolstvi>>.

Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky 18.5.1999. <http://www.psp.cz/eknih/1998ps/stenprot/>. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/eknih/1998ps/stenprot/013schuz/s013176.htm>>.

Přílohy :

1. Nařízení vlády č. 379/1990 Sb.

2. Nařízení vlády č. 324/1996 Sb.

Úvod

Téma bakalářské práce se týká změn ve vzdělávání, vzdělávacího systému v České republice po roce 1989 a jeho kritického zhodnocení. Všichni procházíme určitou částí této soustavy a jsme jí do značné míry ovlivněni. Proto mne jako studenta zajímá aktuální stav cesty k pluralitnímu systému, kvalita a kvantita možností vzdělání v naší zemi.

První část své práce věnuji přehledu reforem českého vzdělávacího systému od roku 1990 až do roku 2010. V další části práce se věnuji problematice financování školství v České republice se zaměřením na způsob rozdělování finančních prostředků pro regionální školství. Domnívám se totiž, že právě skrze tyto prostředky se realizuje největší část vytyčených priorit Českého školství. V této části se ponejvíce zaměřuji na pravidla přidělování dotací školám nestátních zřizovatelů – soukromých osob.

Ve své práci vycházím z předpokladu, že stanovené priority české vzdělávací politiky reprezentují skutečné potřeby naší společnosti. Právě vzdělávací soustava nás připravuje na další život a je financována pouze z veřejných prostředků, tedy z prostředků daňových poplatníků. Domnívám se proto, že při jejich přerozdělování musí být zachovány principy demokracie a obecných zásad spravedlnosti a rovných podmínek.

Cílem bakalářské práce je popsat způsob financování českého regionálního školství a zjistit případné rozdíly způsobu financování veřejných, soukromých i církevních škol. Pomocí analýzy totožných procesů stejných institucí dokázat disproporce v přístupech k různým zřizovatelským subjektům.

V kontextu výsledků rozdílnosti přístupů a možností popsat i z nich vycházející specifika managementu soukromé školy.

1. Změny ve vzdělávacím systému po roce 1989

Změny, ke kterým došlo v první polovině 90. let a které nadále pokračují, jsou v novodobé historii České republiky zcela mimořádné a pravděpodobně i jedinečné svou hloubkou a rozsahem. Z politického hlediska tyto změny představují značné uvolnění centrálně plánovaného státního zřízení, které výrazným způsobem ovlivňoval a zasahoval do všech oblastí společenského života. Uvedené změny se pochopitelně nevyhnuly ani oblasti školství a do té doby vzdělávací monopol státu se začal postupně demokratizovat a vytvářel se prostor pro zřizovatelský pluralismus.

Moderní demokratická společnost před sebe staví celou řadu ekonomických a sociálních cílů. Řadu z nich pomáhá plnit trh, který je mocným nástrojem organizace demokratické společnosti. Při plnění mnoha jiných cílů však trh sám o sobě selhává. Současná „kapitalistická“ ekonomika je tedy smíšeným systémem, ve kterém synergicky působí síly veřejného a soukromého sektoru. V konečném důsledku jde o jakousi syntézu těchto dvou částí. Veřejný sektor je tou významnou součástí ekonomiky všech rozvinutých zemí. Veřejný sektor se na rozdíl od soukromého sektoru řídí specifickými principy rozhodování. Specifickými principy rozhodování je míněno zjednodušeně toto: v soukromém sektoru občané rozhodují „korunou“, kdežto ve veřejném rozhodují hlasovacími lístky ve volbách. Znamená to, že soukromý sektor z podstaty věci reaguje na vzniklé situace prakticky okamžitě, zatímco veřejný ve volebních cyklech. Mezi základní úkoly veřejného sektoru patří zabezpečení financování tzv. veřejných statků¹. Proto je pro veřejný sektor nezbytná existence politických procesů a rozpočtových financí. Jako jeden z nejdůležitějších veřejných statků je tradičně chápáno vzdělání. Důvodů proč tomu tak je, je hned několik. Tím prvním a nejdůležitějším je fakt, že ve všech civilizovaných zemích je vzdělání základním lidským právem a v mnohých i základní vzdělání zákonnou povinností každého jedince. Ze vzdělání tedy

---

¹ Veřejným statkem je míněno takové zboží a služby, jejichž spotřeba je předmětem veřejného zájmu a z nějakého důvodu není možné (žádoucí), aby náklady na jejich spotřebu byly kryty individuálně a na základě vztahů tržní ekonomiky.

plyne užitek nejen osobě vzdělání konzumující, ale současně i ostatní společnosti, která tím má možnost žít ve „vzdělanější společnosti“. Podíl osobních a veřejných užitků vzdělávání se dále liší podle různosti, typů a délky vzdělávání.

PŘÍKLADY OSOBNÍCH A VEŘEJNÝCH UŽITKŮ PLYNOUCÍCH ZE VZDĚLÁVÁNÍ

Osobní	Veřejné
<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj osobních vlastností a schopností - zvětšení schopnosti vážit si a rozpoznávat široký rozsah lidských hodnot - větší platy za práci - orientace a mobilita na pracovním trhu - větší flexibilita při adaptaci na nové životní a pracovní podmínky 	<ul style="list-style-type: none"> - reprodukce základních a kulturních hodnot - reprodukce lidského kapitálu jako podmínky dalšího rozvoje - vyšší daně do příjmu státního rozpočtu - nižší nezaměstnanost

Postavení vzdělání, jako veřejného statku, je v České republice stejně jako v ostatních vyspělých státech vyjádřeno zákonnou normou a tou je Ústava České republiky a její součást Listina základních práv a svobod.

Jeden z prvních zákonů, který byl přijat v porevolučním období **Zákon č. 564/1990 Sb. o státní správě a samosprávě ve školství** - soustředil správní kompetence do rukou ministerstva školství. Jako nová složka v systému řízení škol byly jako mezičlánek resortní správy školství zřízeny **školské úřady**, kterým byly školy podřízeny. Tím se také vyňaly z pravomocí okresních a krajských národních výborů. Školy jako instituce získaly na základě tohoto zákona možnost požádat o právní subjektivitu, což zvyšovalo potenciál jejich nezávislosti. Neméně významným posunem bylo také nové postavení České školní inspekce, která se stala samostatným odborným kontrolním orgánem státní správy v rámci resortu školství. Posílení autonomie řízení škol přinesla také červnová novela tohoto zákona z roku 1995, která stanovila povinnost školskému subjektu zřídit radu školy jako samosprávný orgán představující protiváhu pozice řediteli školy.

Dalším zákonem, který byl v roce 1990 novelizován, je zákon 171/1990 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), kterým se mění a doplňuje zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon). Tato novela vkládá v Části osmé **Školy řízené jinými orgány Část osmou a) Školy soukromé a církevní²**.

V důsledku reformy státní správy a samosprávy se novelizovala podstatná většina zákonů týkajících se regionálního školství. Do roku 2000 byla vytvořena do právního systému upravujícího oblast školství ještě jedna velmi důležitá právní norma stabilizující pozici soukromého školství v systému Českého školství a tou je zákon 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám.

K 1. lednu 2000 nabyly činnosti zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územně správních celků a s tím i další související zákony jako: zákon č.128/2000 Sb., o obcích, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, zákon č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů související se zákonem o krajích, se zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech zákonem o hlavním městě Praze, zákon č. 157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů se výrazně odrazily v systému státní správy a samosprávy ve školství.

---

² § 57a

(1) Soukromými školami jsou soukromé základní školy, soukromé základní umělecké školy, soukromé střední školy, soukromá střediska praktického vyučování, soukromá učiliště, soukromé vyšší odborné školy a soukromé speciální školy. Soukromé školy jsou školami podle tohoto zákona, jeho ustanovení se na ně vztahují s výjimkou ustanovení § 6 odst. 5, § 10 a 10a, § 11a, § 18, § 19 odst. 6, § 22 odst. 3, § 29 odst. 2, § 30 odst. 3, § 43, § 53 až 57, § 58 písm. b) a § 63 odst. 6 a 7.

(2) Působnost při zajišťování povinné školní docházky a ve věcech všeobecně pedagogických vykonává vůči těmto školám ministerstvo.
§ 57b

(1) Školy zřízené církví nebo náboženskou společností registrovanou podle zvláštního právního předpisu^{12a)} (dále jen „církevní školy“) jsou církevní základní školy, církevní základní umělecké školy, církevní speciální školy, církevní střední školy, církevní vyšší odborné školy, církevní střediska praktického vyučování a církevní učiliště; církevní školy jsou školami podle tohoto zákona, jeho ustanovení se na ně vztahují s výjimkou ustanovení § 6 odst. 5, § 10, 10a, 11a, 18, § 19 odst. 5, § 22 odst. 3, § 29 odst. 2, § 30 odst. 3, § 43, § 53 až 57, § 58 písm. b) a § 63 odst. 6 a 7. Církevní školy zařazené v síti předškolních zařízení, škol a školských zařízení jsou právními osobami. Totéž platí pro předškolní zařízení a školská zařízení zřízená církví nebo náboženskou společností registrovanou podle zvláštního zákona. (2) Působnost při zajišťování povinné školní docházky a ve věcech všeobecně pedagogických vykonává vůči církevním školám ministerstvo. (3) Bližší podmínky pro zřizování a činnost církevních škol stanoví ministerstvo a Ministerstvo zdravotnictví vyhláškou. § 57c Vzdělání získané v soukromých školách a církevních školách zařazených do sítě předškolních zařízení, škol a školských zařízení je rovnocenné vzdělání získanému v ostatních školách podle tohoto zákona.

Dále to byl zákon č. 284/2002Sb., kterým se mění zákon č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

V kontextu citovaných zákonů byly k 31. prosinci 2000 zrušeny školské úřady a jejich kompetence byly převedeny na jiné orgány (krajské a okresní úřady). Od 1. ledna 2001 do 31. prosince 2002 referáty školských okresních úřadů plnily úkoly dřívějšího školského úřadu směrem k předškolním zařízením a základním školám. Okresní úřady zanikly v důsledku II. fáze reformy veřejné správy k 31. prosinci 2002 a jejich kompetence od roku 2003 přebírají krajské úřady obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Na krajských úřadech byly ustaveny odbory školství, které plní úkoly dřívějšího školského úřadu.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy i po reformě státní správy a samosprávy nadále zůstává řídicím orgánem ve školství. Odpovídá za koncepci, stav a rozvoj výchovně vzdělávací soustavy. Do jeho působnosti patří politika rozvoje vědy, výzkumu a vývoj vysokých škol, problematika dětí, mládeže a tělovýchovy. V oblasti správní MŠMT stanovuje druhy a náležitosti vysvědčení a školních tiskopisů, určuje pravidla hodnocení a klasifikaci žáků. Vede rejstřík škol předškolních a školských zařízení všech zřizovatelů s výjimkou škol a školských zařízení zřizovaných obcemi, zařazuje školy a školská zařízení do této sítě. Zřizovatelská funkce zůstala ministerstvu od roku 2001 pouze vůči školským zařízením pro výkon ústavní a ochranné výchovy, zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, soukromým školám, předškolním a školským zařízením s cizím vyučovacím jazykem.

MŠMT určuje pravidla financování rezortu školství. V plném rozsahu rozepisuje a přiděluje prostředky ze státního rozpočtu předškolním zařízením, školám a školským zařízením, které zřizuje a které jsou zřízeny registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi. Finanční prostředky na pokrytí osobních výdajů, učební pomůcky a provoz školy (podle předem stanovených normativů) poskytuje, prostřednictvím krajských úřadů, předškolním zařízením, školám a školským zařízením jiných zřizovatelů.

Výsledkem reformy státní správy je to, že na krajské úřady přešly některé kompetence, které dříve spravovalo MŠMT. Jsou jimi zařazování škol, předškolních a školních zařízení zřizovaných obcemi a středisek praktického vyučování do sítě škol, přijímání opatření na základě šetření České školní inspekce. Školám, předškolním a školským zařízením zřizovaným krajem nebo obcemi poskytuje finanční prostředky na platy pedagogických pracovníků a zaměstnanců škol, na učební pomůcky a školní potřeby. Nově také přiděluje kraj finanční prostředky soukromým školám, předškolním a školským zařízením.

Stěžejní výsledky reformy veřejné správy pro školství jsou:

- zvýšení koncepční a metodické role MŠMT k orgánům kraje a obcí vykonávajících státní správu v přenesené působnosti,
- posílení role orgánů samosprávy při rozhodování a řízení školství - decentralizace a přesunutí funkce zřizování škol, předškolních a školských zařízení na kraje,
- změnu systému financování školství v ČR.

Výsledek reforem právního systému pro české školství³

Jednou z dlouho očekávaných a systémových změn české školské legislativy bylo přijetí tzv. "nového školského zákona" který byl už od počátku koncipován jako komplexní právní norma pro celou oblast tzv. regionálního školství s řadou nových prvků. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) jako moderní právní norma obsahuje řadu ustanovení umožňujících a prohlubujících demokratizaci vzdělávání a posilujících jeho evropský rozměr. To se projevuje například:

- v širším zapojení veřejnosti do procesů projednávání návrhu soustavy oborů vzdělání,
- v oblasti rámcových vzdělávacích programů,

---

³ Zdroj MŠMT

- v dlouhodobých záměrech rozvoje vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky
- rozšířením práv a povinností účastníků vzdělávání i vně škol a školských zařízení. Nově explicitně popisuje rozsah práv a povinností dětí, žáků, studentů a jejich zákonných zástupců.
- dokončuje převod kompetencí za zřizování škol a řízení školství na nižší úroveň řízení a současně rozšířením autonomie škol a školských zařízení zavádí školskou radu jako povinný orgán školy a také vlastní hodnocení škol
- v souladu s evropskými trendy zákon akcentuje celoživotní přístup k učení
- zakotvuje nové pojetí kurikulárních dokumentů – rámcové a školní vzdělávací programy, závazné pro přípravu školních vzdělávacích programů
- zavádí nové pojetí maturitní zkoušky
- zvyšuje prostupnost vzdělávací soustavy, např. zavedením zkráceného studia pro získání středního vzdělání s výučním listem nebo maturitní zkouškou
- umožňuje bezplatnou docházku do posledního ročníku mateřské školy.

Kromě této významné právní normy byl přijat také druhý významný „školský“ zákon o pedagogických pracovnících č. 563/2004 Sb.. Oba nové zákony zakončily proces pluralizace školství, demokratizace a decentralizace pro přímý vliv mimoškolského prostředí na vzdělávací systém.

Nové principy vzdělávací politiky v ČR se nerodily lehce. Procházely mnohou diskuzí, při které bylo vynaloženo nemalé úsilí, než byly formulovány nové principy školské politiky v dalších významných dokumentech.

Prvním oficiálním dokumentem, který formuloval nové vzdělávací principy politiky významně personálně obměněného ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, byl program „**Kvalita a odpovědnost**“ z roku **1994**. Při jeho zpracování vycházelo ministerstvo z vize o úloze vzdělávací soustavy

a o významu vzdělání pro společnost i jedince. V celonárodní diskusi, kterou tento dokument vyvolal, směřovalo úsilí školské veřejnosti k vytvoření materiálu, který by nastínil budoucí rozvoj školství a všech dalších vzdělávacích institucí a aktivit podílejících se na utváření národní vzdělanosti a také aby současně vymezil cíle, ke kterým by měla činnost škol a školských zařízení směřovat a mechanismy, kterými by se mohlo uvedených cílů dosáhnout. Tímto závazným dokumentem se stal v roce 2001 **„Národní program rozvoje vzdělávání v České republice** tzv. Bílá kniha. Dokument, který zdůvodňuje nezbytnost změn, stanovuje cíle dalšího vývoje vzdělávací politiky, analyzuje a hodnotí jednotlivé oblasti vzdělávací soustavy a formuluje hlavní koncepční linie rozhodující pro její další rozvoj. Obsah tzv. Bílé knihy je postupně realizován prostřednictvím dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy jak na republikové, tak na krajské úrovni. Vedle typicky školských dokumentů je také třeba zmínit významný dokument **Strategie rozvoje lidských zdrojů**, který byl v roce 2003 schválen vládou a který nastiňoval základní globální i národní výzvy pro realizaci celoživotního učení v prostředí informační a znalostní společnosti.

V roce **2007** byl schválen koncepční dokument „Strategie celoživotního učení ČR“, který formuluje hlavní vize a strategické směry celoživotního učení, obsahuje návrhy opatření na podporu jeho rozvoje.

Poslední významnou změnou vzdělávacího systému je demokratizace dosud platných osnov a jejich přeměna na rámcové vzdělávací programy jako zákonnou normu pro tvorbu individuálních školních vzdělávacích programů. V kontextu reformního procesu v oblasti obsahu a organizace vzdělávání zahájeného v roce 1990 již novela školského zákona v roce 1990 vymezila první kroky liberalizace obsahu a organizace vzdělávání v regionálním školství. Školy získaly pravomoc formulovat a realizovat vlastní strategie rozvoje. V platnosti sice zůstaly učební osnovy, které byly totožné pro všechny školy v republice, vycházely z určitého průměru podmínek, průměru úrovně žáků a z tradičního nastavení vyučovacích předmětů v učebním plánu, ale umožňovaly školám do určitého rozsahu tyto osnovy přizpůsobovat vlastním podmínkám školy. V roce 2005 a v návaznosti na příslušná ustanovení zákona

561/2004 Sb., byl zahájen v počátečním vzdělávání proces, který nazýváme kurikulární nebo také školskou reformou. Hlavním cílem vzdělávání se stává rozvoj životních dovedností, které jsou pro dnešní svět klíčové – umět se učit, komunikovat, umět řešit problémy, umět spolupracovat s ostatními, nést za své jednání a chování odpovědnost a pod.. Základní požadavky státu na jednotlivé obory vzdělání jsou stanoveny v **rámcových vzdělávacích programech**. Tyto základní požadavky si pak školy konkretizují ve svém **školním vzdělávacím programu** tak, aby odpovídaly konkrétním podmínkám školy, zkušenostem učitelů, skladbě žáků. Podstata změny však netkví jen v možnosti změny dokumentu, ale především ve způsobu jeho realizace, tj. v přístupu k žákům, jejich motivaci, v příznivé atmosféře, ve vytváření prostoru pro aktivní zapojení do výuky, pro samostatné hledání, tvoření, zkoušení apod.

1.1. Právní postavení soukromých škol

Se znovuzavedením možnosti soukromého zřizování škol v České republice se objevily nové problémy, které souvisely především s jasným vymezením vztahů mezi veřejným a neveřejným sektorem. Během prvních let existence neveřejného školství se několikrát změnila podmínky financování, ale i samotné podmínky právního postavení soukromých škol.

Otázka právního postavení soukromých škol byla hned z počátku velmi problematická. Některé školy vznikaly jako tzv. fyzické osoby, některé jako obchodní společnosti, některé jako občanská sdružení. V okamžiku, kdy se tyto vzdělávací subjekty začaly zařazovat do tzv. rejstříku škol MŠMT, vyvstával právní problém se žádostí o poskytnutí státní dotace. Zákony řešící poskytování dotace připouštějí přiznání dotace pouze právnímu subjektu. Jediná možnost řešení tohoto problému, kterou tehdejší právní systém znal, byly:

- a) společnost s ručením omezeným podle §105 Zákona 513/1991 Sb.
- b) veřejnou obchodní společnost podle §76 Zákona 513/1991 Sb.,

- c) obecně prospěšná společnost tzv. o.p.s.⁴. Právní forma o.p.s. nebyla v tehdejší podobě vhodnou právní formou pro zřízení soukromé školy.

Právní platforma zřizování soukromých škol podle zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, byla pravděpodobně nejvýhodnější pro zřízení soukromé školy v souladu se živnostenským zákonem a tehdejšími předpisy MŠMT. Obchodní zákoník má však ve svém §2 odst. 1) text, cituji: „Podnikáním se rozumí soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku“. Tento text pak byl mnohým parlamentním legislativním diskusím poměrně značnou překážkou pro definování podmínek pro získávání dotací ze státního rozpočtu⁵. Tato diskuse dala impuls k procesu přechodu od nařízení vlády č. 324/1996 Sb., k nařízení vlády 321/1998 Sb., o podmínkách poskytování dotací soukromým školám a konečně Zákonu 306/1999 Sb. o poskytování dotací soukromým školám.

Systémové řešení a ukotvení právního postavení soukromé školy jako neziskové organizace poskytl teprve zákon č. 561/2004 Sb., který ve svém §124 konstituuje novou právnickou osobu s názvem „Školská právnická osoba“ (dále jen š.p.o.). V paragrafech 124 - 140 zákona 561/2004 jsou popsány atributy organizační, správní ale i ekonomické. Po dlouhých čtrnácti letech existence soukromého školství je tedy na světě právní forma zřizování nestátního vzdělávacího subjektu, která je tzv. „šitá na míru“ obsahu své činnosti. Systémově řeší i likvidaci školské právnické osoby v §128, odst. 5) tak, aby státní prostředky, vynaložené na její činnost, provoz a majetek bylo možné užívat pro činnost dále, i po jakémkoliv ukončení činnosti statutárního zástupce. V roce 2004 bylo

---

⁴ Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech

⁵ Zdroj: Digitální knihovna PČR, PS 1998-2002 - [stenoprotokoly](#) | 13. schůze | Úterý 18. května 1999

registrováno více než 400 škol převážně existujících v právní formě obchodní společnost s.r.o. nebo v.o.s.

Reforma právního postavení soukromých škol, které vznikly v první polovině 90.let jako fyzické osoby, stála jejich majitele nemálo peněz, které museli majitelé investovat ze svých vlastních prostředků. Nebyly to jenom několikatisícové částky jako vklad ručení (100 000,-Kč resp. 200 000,-Kč) v obchodních společnostech. Co bylo mnohdy mnohem náročnější, bylo postavení společenských smluv, administrativní a právní poplatky a je nasnadě zmiňovat se o vynaložených časových a intelektuálních investicích každého zřizovatele.

Transformovat firmu po roce 2004/5 do právní formy š.p.o., mnohdy po více než desetiletém zavedení se na trhu jako obchodní společnost, je věcí velmi administrativně náročnou, složitou a metodicky nepopsanou. Vznik š.p.o. je z díkce zákona 561/2004 Sb. v platném znění velice přívětivý jednoduchý, přehledný, finančně nenákladný administrativní úkon. Správní proces určuje několik poměrně jednoduchých dokumentů a š.p.o. je na světě. Zákon 561/2004 Sb. ani žádný metodický pokyn či judikát však již dále neřeší problematiku převodu dosud nabytého majetku obchodní společností, pracovně právní vztahy, smluvní vztahy a závazky s dodavateli, majiteli budov apod.. Uvedu jen několik faktů

- Nelze bezúplatně převést majetek obchodní organizace na neziskový právní subjekt jinak než jej prodat, přičemž prodat jej za 1,- Kč nelze, neboť je porušením zákona o dani (nezákonné krácení daně)
- Nelze bez souhlasu zaměstnanců převést pracovně právní vztahy na jiný subjekt a s tím spojené převedení zákonných odvodů sátu
- Nelze bez souhlasu obou stran převést dodavatelské závazky, nájemní vztahy
- Aby mohl vzniknout jiný subjekt se stejným názvem, musí nejprve jeden zaniknout a pak druhý vzniknout

- Škola vzniká jako nový subjekt a ztrácí minimálně na jeden rok nárok na zvýšenou dotaci ze státního rozpočtu⁶.
- ŠPO vzniká na tzv. zelené louce a nemá žádný majetek, budovu a vybavení

Z uvedených argumentů vyplývá, že transformace obchodní společnosti na š.p.o. je proces nereálný, riskantní a jediným možným řešením je vznik subjektu nového. Neexistuje totiž žádný právní výklad jak řešit a právně sladit shora uvedené atributy při převodu majetku, práv a závazků z obchodní společnosti na š.p.o..

1.2. Financování školství v České republice

Školství v České republice je financováno ze státního rozpočtu a z rozpočtů územní samosprávy. Z hlediska financování se školství v ČR rozděluje na **přímo řízené školství** (vysoké školy) a na **regionální školství**. Na **přímo řízené školství** se vydává přibližně **16%** a na **regionální školství** asi **80%** z celkových nákladů na vzdělání.

Úřad MŠMT hospodaří s finančními prostředky přidělenými v kapitole 333 státního rozpočtu. Úřad ministerstva vyčleňuje finanční prostředky pro vysoké školy, regionální školství, soukromé i církevní školy. Dle závazných ukazatelů kapitoly 333 úřad přerozděluje a přiděluje dané finanční prostředky organizacím, které jsou přímo řízeny ministerstvem. Hospodaření s prostředky státního rozpočtu v rezortu školství, mládeže a tělovýchovy je stanoveno platným zněním následujících zákonů:

- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání (školský zákon),

---

⁶ Zákon 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, §5 odstavec (4)

- zákon č. 562/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona (zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením),
- zákon č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství,
- zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla),
- zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů,
- zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů,
- zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře a výzkumu a vývoje z veřejných prostředků.

Financování školství představuje poměrně složitý systém. Do roku 2000 byly finanční prostředky pro regionální školství nejprve přidělovány školským úřadům jednotlivých okresních úřadů. Školské úřady byly orgány MŠMT, tedy působily jako specializované odvětvové dekoncentráty státní správy, nikoli jako orgány územní samosprávy. K 31. prosinci 2000 však v důsledku reformy veřejné správy školské úřady ukončily svou činnost, a tak došlo i ke změně finančních toků v regionálním školství.

Financování škol a školských zařízení bylo dočasně převedeno na okresní úřady a to od začátku roku 2001 až do jejich zrušení k 31. 12. 2002. V průběhu roku 2001 přešlo financování škol z okresních úřadů (s výjimkou financování škol, předškolních a školských zařízení zřizovaných obcemi) převážně na kraje,⁷ a to z části do jejich přenesené působnosti a z části do jejich samostatné působnosti.

V současné době je soustava financování regionálního školství v České republice nadále dvoustupňová, kdy určený objem finančních prostředků přechází z centrálního veřejného rozpočtu, tedy z kapitoly 333 státního rozpočtu, do rozpočtů krajských úřadů, tedy do přenesené působnosti orgánů územní samosprávy.

---

⁷ Výjimkou byly všechny Pražské školy, které byly delimitovány na Hlavní město Praha k 1. 1. 2001

Typy škol, které jsou v dikci regionálního školství:

- mateřské školy a předškolní zařízení,
- základní školy včetně nižších ročníků gymnázií,
- speciální (zvláštní) školy,
- gymnázia,
- střední odborné školy,
- konzervatoře,
- střední odborná učiliště,
- vyšší odborné školy,
- základní umělecké školy,
- jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky.⁸

Zjednodušeně lze říci, že RgŠ je tvořeno všemi vzdělávacími institucemi vyjma vysokých škol a to bez ohledu na zřizovatele. Z pohledu ekonomického odboru školství krajských úřadů zabezpečují nejen předškolní zařízení, školy a školská zařízení, která zřizuje obec, kraj, svazek obcí nebo MŠMT, ale také předškolní zařízení, školy a školská zařízení zřizované soukromými osobami, církvemi nebo náboženskými společenstvími zařazená do sítě škol MŠMT.

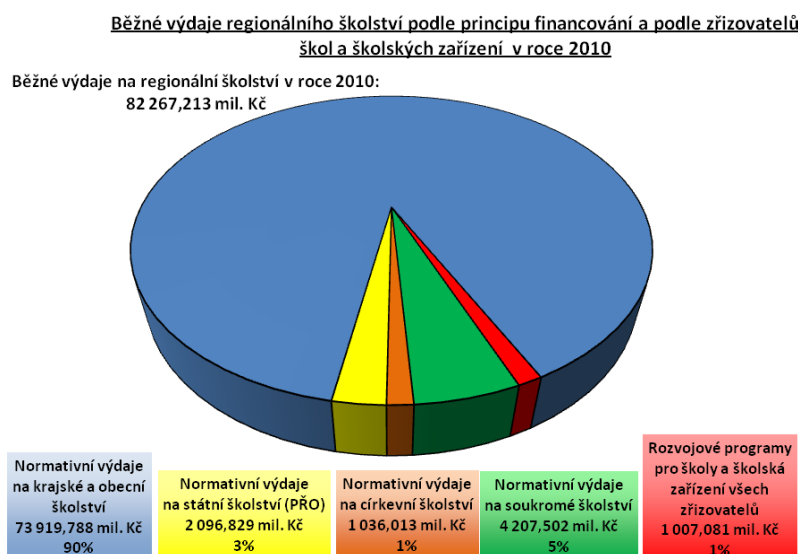
Způsob financování škol a školských zařízení zřizovaných územně samosprávnými celky, státem a registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi popisuje zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon. Financování škol a školských zařízení soukromých a církevních zřizovatelů se řídí zákonem č. 306/1999 Sb. o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů

Odbory školství krajských úřadů zřizují, ruší a finančně zabezpečují veškeré školství v rámci kraje kromě vysokých škol. Z ekonomického hlediska jde zejména o přidělování finančních prostředků jednotlivým typům škol, které jsou na kraje převáděny z kapitoly 333 Ministerstvem školství, mládeže

---

⁸ Dotace ze státního rozpočtu se neposkytuje jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky dle z. č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborným a jiném vzdělání (školský zákon).

a tělovýchovy. Kolik procent z kapitoly 333 jednotlivé typy škol spotřebovávají, ukazuje následující graf⁹:

Další finanční prostředky plynou do regionálního školství i ze samotných krajských rozpočtů. Odbory školství krajských úřadů dále kontrolují efektivnost hospodaření jednotlivých škol a provádí u příslušných subjektů finanční vypořádání.

1.3. Právní rámec financování regionálního školství

Základní právní rámec upravující financování RgŠ ÚSC (tj. škol a školských zařízení zřizovaných kraji, obcemi či dobrovolnými svazky obcí) tvoří v současné době zejména tři zákony:

1. **zákon č. 561/2004 Sb.**, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen školský zákon),
2. **zákon č. 433/2010 Sb.** o státním rozpočtu České republiky (na daný rok),

⁹ Zdroj MŠMT - analýza financování školství

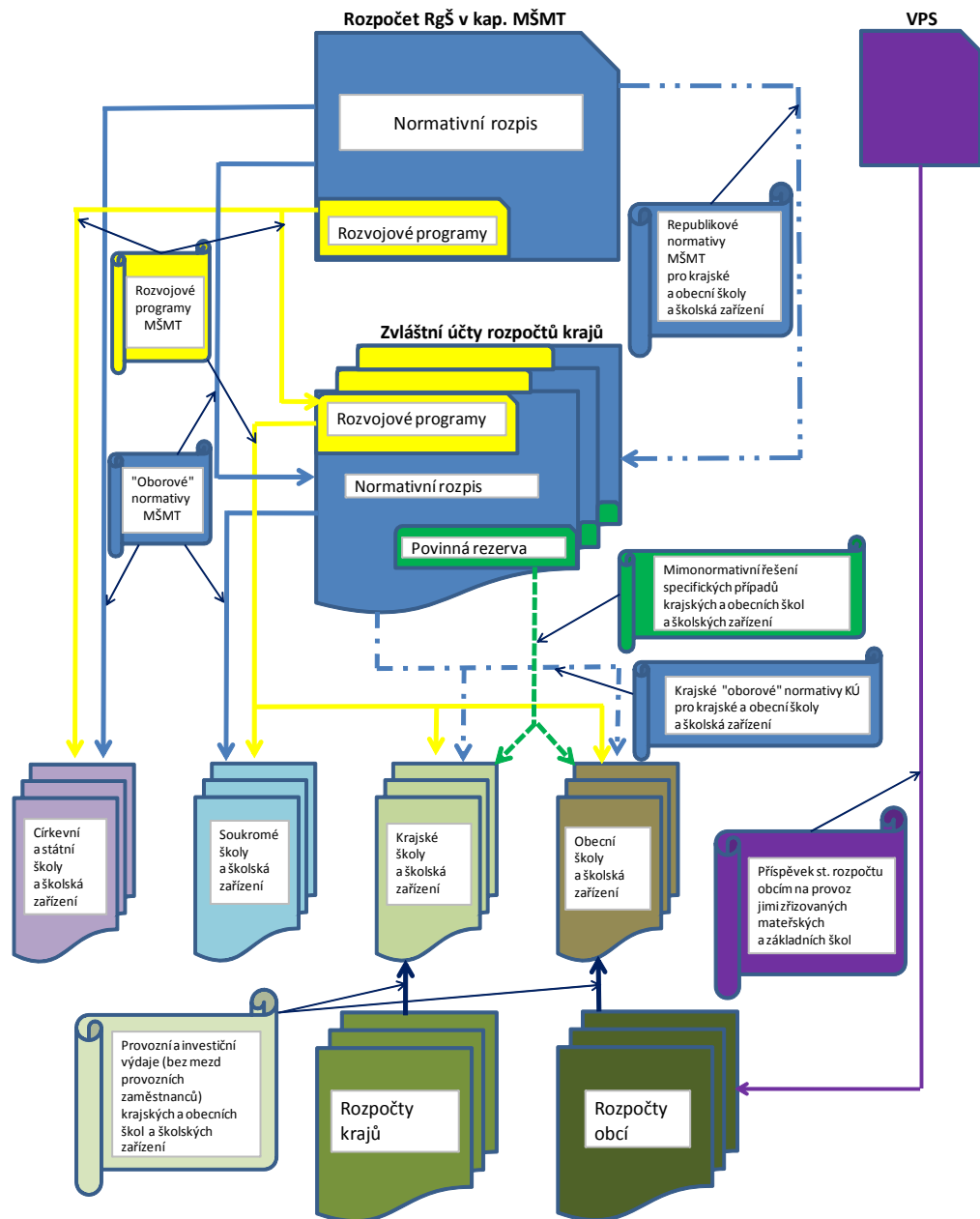
3. **zákon č. 306/1999 Sb.**, o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů,

a dva obecně závazné předpisy upravující postup krajských úřadů při financování škol a školských zařízení zřizovaných ÚSC **vyhláška č. 492/2005 Sb.**, o krajských normativech, ve znění pozdějších předpisů,

Výdaje státu na vzdělání je národní investice, která pomáhá zemi k dynamickému ekonomickému růstu, zvyšuje produktivitu práce, přispívá k osobnostnímu a sociálnímu rozvoji obyvatel a minimalizuje sociální rozdíly. I v metodice přerozdělování finančních prostředků došlo na konci 90. let k určitým změnám, které souvisely se změnou státního uspořádání, tedy v delimitaci pravomocí státu na Vyšší územně správní celky a přechodem škol pod krajské úřady. Od 1. ledna 2001 tedy došlo k zásadní reformě výkonu státní správy a samosprávy ve školství.

Rozdělování finančních prostředků normativní metodou dostává svá přesná pravidla, která jsou všem zainteresovaným institucím známa. Tato metoda umožňuje bilancovat zdroje a potřeby, analyzovat chování škol z ekonomického hlediska a odhalovat tak nedostatky v ekonomickém chování každé školy.

Zjednodušené schéma systému financování RgŠ¹⁰:

V souvislosti se současným ekonomickým a společenským postavením jedince se zajištění rovného přístupu ke vzdělání může jevit jako složitý problém. Vzdělávání je chápáno jako veřejná služba pro jeho funkci a úlohu ve společnosti. Je to oblast, do které veřejný sektor poměrně silně zasahuje a to jak z hlediska financování, tak z hlediska řízení a kontroly. V demokratické společnosti se očekává, že vzdělání bude dosažitelné pro každého,

¹⁰ Zdroj MŠMT - analýza financování školství

a že každému bude umožněna svobodná volba vzdělávací cesty.¹¹ Proto by mělo být naprosto samozřejmé, že vzdělání v takové společnosti mohou poskytovat (za dodržení stanovených zákonných podmínek) i nestátní subjekty. V praxi pro regionální školství to znamená, že zřizovatelem školy, předškolního či školského zařízení se může stát i soukromý subjekt. Je ovšem velmi důležité, aby dané zákonné podmínky byly stanoveny nediskriminačně. Na celou problematiku lze nahlížet ze dvou různých úhlů pohledu.

Předně můžeme hovořit o **vzdělávání jako veřejné službě**, kdy hlavním cílem státu je, aby tato služba byla poskytována v co nejvyšší kvalitě. Touto optikou pak dojdeme k názoru, že poskytování vzdělávací služby vyžaduje rovné podmínky pro všechny subjekty, které ji poskytují, neboť ony samé podmiňují kvalitu vzdělávání.

Druhým pohledem je otázka vytvoření **konkurenčního prostředí** v případě různých poskytovatelů vzdělání. Zde by opět při zachování pravidel spravedlivé soutěže mělo docházet ke zlepšování kvality poskytování vzdělání. Ovšem spravedlivá soutěž se může uskutečnit pouze tehdy, jsou-li ve hře rovné podmínky pro různé poskytovatele a nikoli v případě, kdy stát jako zúčastněný soutěže a zároveň stanovitel těchto podmínek bude deformovat prostředí konkurence.

---

¹¹ Vzdělávací cesta ve smyslu práva jednotlivce na svobodný výběr vzdělávací instituce.

1.4. Poskytování dotací soukromým školám, školským a předškolním zařízením

Financování soukromého školství se na základě § 160 odst. 4 školského zákona řídí zvláštním právním předpisem, a to zákonem č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů. **Normativy** (tj. objem neinvestičních výdajů připadající na jednotku výkonu) pro tuto oblast **stanovuje MŠMT**. Na rozdíl od republikových normativů jde v tomto případě o normativy „oborové“, tj. o normativy na jednotlivé obory vzdělání a na jednotlivé druhy školských služeb. Svoji „oborovou“ strukturou tak tyto normativy korespondují s „oborovou“ strukturou krajských normativů.

Zajímavý je v tomto ohledu postoj ekonomického odboru MŠMT uveřejněný pod názvem Analýza financování školství za rok 2010. Citují: „podstatné je zejména ustanovení § 4 odstavce 1 tohoto zákona, podle kterého je základním hlediskem pro stanovení normativů pro soukromé školství hledisko „srovnatelnosti“ těchto normativů se skutečnými neinvestičními výdaji na jednoho žáka ve srovnatelné škole, školském zařízení či oboru vzdělání zřizovaném státem, krajem, resp. obcí. Ve smyslu tohoto ustanovení tedy normativy pro soukromé školství musí obsahovat vedle „přímých“ výdajů, které pro krajské školství zajišťuje prostřednictvím krajských úřadů MŠMT, i výdaje „provozní“, které pro krajské školy a školská zařízení zajišťují ze svého rozpočtu jednotlivé kraje ve své samostatné působnosti. Zatímco naplnění tohoto ustanovení v oblasti „přímých“ výdajů je pro MŠMT (zejména na základě analýzy reálných krajských normativů podle § 161 školského zákona) technicky (ne však už rozpočtově) bezproblémové, je naplnění tohoto ustanovení v oblasti „provozních“ výdajů obtížné“.

Do roku 1999 bylo zajišťování finančních prostředků pro tzv. soukromé a církevní školy Nařízením vlády č. 379/1990 Sb.,¹² po té Nařízením vlády

---

¹² Plné znění uvádím v příloze 1

č. 324/1996 Sb.,¹³ které mimo jiné měnilo podmínky dvakrát ve školním roce obvykle v září a v lednu. Takové prostředí, ve kterém se mohou měnit ekonomické podmínky v průběhu školního roku, nevytvářelo klid a progresivní klima k rozvoji školy. Situace se částečně konsolidovala až v roce 1998 kdy vstoupilo v platnost vládní nařízení 321/1998 Sb., které v §5 výši dotace deklarovalo jasně, i když s nepřehlédnutelnými diskriminačními prvky ve srovnání s financováním školství veřejného. Zmíněný paragraf vládního nařízení 321/1998 popisoval, cituji: Dotace škole nebo zařízení se stanoví podle skutečného počtu žáků v souladu se statistickými výkonovými výkazy Škol (MŠMT) řady V pro příslušný školní rok, nejvýše však do počtu uvedeného v rozhodnutí o zařazení školy do sítě, a procentním podílem z normativu stanoveného podle zvláštního právního předpisu. U speciálních škol a speciálních nebo specializovaných tříd ostatních škol se dotace zvýší o příplatek za zdravotní postižení žáků. Dotace se poskytuje pouze na žáky ve studijních a učebních oborech uvedených v platném rozhodnutí o zařazení do sítě. Normativy na příslušný kalendářní rok stanoví ministerstvo z normativu předcházejícího roku v souladu se změnami neinvestičních výdajů s výjimkou výdajů na mzdy a ostatní osobní výdaje a související pojistné na zdravotní pojištění, sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti v kapitole ministerstva obsažené ve státním rozpočtu na příslušný rok, a to nejpozději do 31. ledna, a zveřejní je ve Věstníku ministerstva. Do počtu žáků se započítávají i cizinci, kteří požívají stejná práva jako státní občané České republiky podle zvláštního právního předpisu.

Výše procentního podílu v denním studiu se od školního roku 1998/1999 stanoví pro:

základní školu	60 %,
střední školu	40 %,

¹³ Plné znění uvádím v příloze 2

střední školu - nástavbové studium	10 %,
vyšší odbornou školu	30 %,
základní uměleckou školu	30 %,
speciální školu	70 %,
speciální mateřskou školu, speciální výchovné zařízení a dětský domov	60 %,
mateřskou školu, domov mládeže, školní družinu a školní jídelnu	30 %,
ostatní zařízení až	30 %,
příplatek na zdravotně postižené ve speciálních školách	70 %,
příplatek na zdravotně postižené ve speciálních zařízeních	60 %,
příplatek na zdravotně postižené ve speciálních třídách základních škol	30 %,
středních škol	20 %,
mateřských škol	20 %.

Výše procentního podílu se u denního studia, které probíhá podle individuálních studijních plánů s výjimkou individuálních studijních plánů žáků speciálních středních škol, činí 5 % normativu příslušných studijních oborů a formy studia. Na středních a vyšších odborných školách se pro jiné než denní studium dotace neposkytuje."

Procentní podíl stanovený v **§ 5 odst. 2 lze celkově zvýšit**, pokud bude mezi ministerstvem či jím pověřeným školským úřadem a školou v termínu podle odstavců 6 a 7 uzavřena smlouva o zvýšení dotace, a to nejvýše

u speciální školy na	100 %,
u speciální školy - příplatek za zdravotní postižení na	100 %,
u základní, střední nebo vyšší odborné školy na	90 %,
u základní umělecké školy na	70 %,
u příplatku za postižení ve spec. třídách základních a středních škol na	5 %,
u střední školy - nástavbové studiu na	40 %,
u studia podle individuálních studijních plánů na	0 %,

Nařízení vlády 321/1998 Sb., kterým bylo změněno nařízení vlády 324/1996 Sb. bylo vlastně o rok později v roce 1999 jakousi osnovou pro

legislativní práci na zákonu 306/1999 Sb. o poskytování dotací soukromým školám.

Od roku 1999 ekonomicky zabezpečuje Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy soukromé školy, předškolní a školská zařízení formou dotace ze státního rozpočtu. V souladu s §1 zákona č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením má právnická osoba vykonávající činnost škol a školských zařízení nárok na dotaci k neinvestičním výdajům souvisejícím s výchovou a vzděláním ve školách a se službami ve školách se vzděláním souvisejícími. Dotace na tyto neinvestiční výdaje se stanoví pomocí procentního podílu z normativů na neinvestiční výdaje pro srovnatelné zařízení zřizované ministerstvem, obcí, svazkem obcí nebo krajem.

Stanovuje právní podmínky pro získání dotace:

- škola či školské zařízení musí být zapsána ve školském rejstříku¹⁴,
- škola či školské zařízení musí uzavřít smlouvu s krajským úřadem dle školského zákona formou žádosti „žádost o poskytnutí dotace“

Žádost o poskytnutí dotace musí obsahovat¹⁵:

- Název sídlo, identifikační číslo, číslo účtu právnické osoby, popřípadě číslo účtu a adresu odloučeného pracoviště.
- Doklad o zařazení do rejstříků škol.
- Doklad o zápisu právnické osoby do obchodního rejstříku nebo jiného zákonem určeného rejstříku.

---

¹⁴ Školský rejstřík je veřejný seznam obsahující rejstřík škol a školských zařízení a rejstřík školských právnických osob. Účinností zápisu vzniká právnické osobě vykonávající činnost školy či školského zařízení právo poskytovat vzdělání a nárok na přidělení dotace ze státního rozpočtu nebo z rozpočtu územního samosprávného celku za podmínek stanovených zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborným a jiném vzdělání (školský zákon).

¹⁵ Z. č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborným a jiném vzdělání (školský zákon)

- Předpokládaný celkový počet dětí, žáků nebo studentů ve školním roce, na který je dotace požadována, a počet dětí, žáků nebo studentů v jednotlivých třídách, odděleních nebo studijních skupinách, vzdělávající se v jednotlivých oborech vzdělání, u školských zařízení předpokládaný počet lůžek, ubytovaných nebo stravovaných dětí, žáků nebo studentů v jednotlivých školských zařízeních.
- Kopii posledního protokolu o inspekčním šetření
- Kopie veškerých kontrol orgánů státní správy uskutečněných v předešlém kalendářním roce

Tuto žádost musí právnická osoba (ředitel a zřizovatel školy) předložit krajskému úřadu nejpozději do 31. ledna nebo do 30 dnů od doručení rozhodnutí o zápisu do školského rejstříku.

Smlouva o poskytnutí dotace obsahuje:

- Činnosti a jejich rozsah, na které se dotace poskytuje.
- Počet dětí, žáků a studentů pro školní rok, na nějž je dotace určena.

Zřizovatelé nestátních škol, kteří dotaci čerpali v předchozích letech, musí do 15. října v každém kalendářním roce za předchozí rok předložit:

- vyúčtování dotace podle osnovy stanovené MŠMT,
- výroční zprávu o činnosti školy,
- rozbor o hospodaření s dotací poskytnutou ze státního rozpočtu,
- informaci o projednání výroční zprávy o činnosti školy ve školské radě¹⁶, je-li zřízená.

Zřizovateli soukromé školy, který splní výše uvedené podmínky, pak vznikne nárok na dotaci ze státního rozpočtu, a to na část neinvestičních výdajů, mzdových prostředků a zákonných odvodů připadajících na jedno dítě, žáka nebo studenta. Objem těchto výdajů na jednotku výkonu se stanoví podle

---

¹⁶Školská rada je orgán školy umožňující zákonným zástupcům nezletilých žáků, zletilým žákům a studentům, pedagogickým pracovníkům školy, zřizovateli a dalším osobám podílet se na správě školy. Školská rada se zřizuje při základních, středních a vyšších odborných školách (viz . školský zákon).

procentního podílu uvedeného v zákoně č. 306/1999 Sb., o poskytování dotace soukromým školám, předškolním a školním zařízením, ve znění pozdějších předpisů dle §4 citovaného zákona:

- a) střední školy poskytující střední vzdělání, školy, které uskutečňují vzdělávací programy pro žáky se zdravotním postižením, a základní školy speciální obdrží 80 % z normativu pro srovnatelnou školu financovanou dle zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon;
- b) ostatní střední školy a vyšší odborné školy obdrží 60% z normativu pro srovnatelnou školu financovanou dle zákona č 561/2004 Sb., školský zákon;
- c) základní školy získají 60 % z normativu pro základní školy financované dle zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon;
- d) školská zařízení pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy a preventivně výchovnou péči získají 80 % z normativu pro srovnatelné zařízení financované dle zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon;
- e) mateřské školy a školská zařízení obdrží 60 % z normativu pro mateřské školy, které jinak zřizuje obec nebo svazek obcí¹⁷;
- f) ostatní školy a školská zařízení získají 50 % z normativu pro srovnatelné školy a školská zařízení financované dle zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon.

Z ustanovení zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotace soukromým školám, předškolním a školním zařízením vyplývá, že při splnění základních podmínek má škola nárok pouze na základní procentní podíl z celkové částky stanovené každoročně MŠMT prostřednictvím proměnné, tedy normativu finančních prostředků - výdajů spojených s výchovou a vzděláváním na jednoho žáka soukromých škol.

Procentní podíl dotace pro soukromou školu stanovený v §4 odst. 5 se zvýší :

---

¹⁷ U soukromých mateřských škol došlo ke změně oproti novelizovanému z. č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením. Konkrétně došlo o navýšení o 10 % z normativu pro obecní školku.

- a) u středních škol poskytujících střední vzdělání, škol, které uskutečňují vzdělávací programy pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením, středisek praktického vyučování při poskytování vzdělávání podle školních vzdělávacích programů těchto škol, a základních škol speciálních na 100 %,
- b) u ostatních středních škol neuvedených v písmenu a), středisek praktického vyučování při poskytování vzdělávání podle školních vzdělávacích programů těchto škol, a vyšších odborných škol na 90 %,
- c) u základních škol a u základních uměleckých škol na 100 %,
- d) u školských zařízení pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči na 100 %,
- e) u mateřských škol nebo školských zařízení, které jinak podle zvláštního právního předpisu zřizuje obec nebo svazek obcí, na 100 %,
- f) u ostatních škol a školských zařízení na 80 %.

Zákon 306/1999 Sb., to ale v §5 odst. 3 podmiňuje splněním dalších podmínek, mezi které patří především:

- Podrobení se každoročnímu auditu, jehož výrok je „**bez závad**“
- Poslední hodnocení ČŠI je alespoň s výrokem „**průměrná**“
- Nemá výhrady, nedostatky či nedoplatky vůči kontrolním orgánům státu
- nejedná se u ní o první rok činnosti (již čerpala dotaci ze státního rozpočtu),
- má-li jinou právní formu než obecně prospěšná společnost nebo školská právnická osoba¹⁸, zaváže se ve smlouvě o poskytnutí

---

¹⁸ Tato právní forma pro oblast školství byla do praxe zavedena s účinností z. č. 561/2004 školský zákon. Zde se jedná zejména o úpravu hospodaření školy. Školská právnická osoba hospodaří dle § 134 školského zákona hospodaří dle rozpočtu, jehož příjmy a výdaje se vážou pouze k její hlavní činnosti, svůj zisk používá přednostně k úhradě ztráty z hlavní činnosti z minulých let a ke zlepšení hlavní činnosti.

zvýšení dotace k vynaložení celého svého zisku za příslušný kalendářní rok na vzdělání a školské služby.

Dále zákon 306/199 Sb. a souvztažné předpisy upravují časové rozvržení dotace v rámci fiskálního roku. Dotace na školní rok je poskytována zálohově.

V prvním, druhém a třetím čtvrtletí soukromá škola obdrží dotaci nejpozději poslední den prvního měsíce daného čtvrtletí. Pro čtvrté čtvrtletí obdrží dotaci nejpozději 15. den v druhém měsíci.

Dotace se soukromé škole se poskytuje podle skutečného počtu žáků zapsaných v jednotlivých oborech a formách vzdělávání nejvýše však do povoleného počtu dětí, žáků nebo studentů ve škole nebo školském zařízení. Pokud dojde v průběhu roku ke snížení či zvýšení počtu osob, na které se dotace poskytuje, právnická osoba, zřizující danou školu či školské zařízení, je povinna tuto skutečnost neprodleně oznámit a prokázat příslušnému krajskému úřadu.

Dalším prvkem, který deformuje rovné podmínky je, i v §5 odst. 4 cituji: **„Smlouvu o zvýšení dotace lze uzavřít s právnickou osobou na 1 školní rok,** pokud před uzavřením smlouvy alespoň po dobu 1 školního roku byla zařazena do sítě předškolních zařízení, škol a školských zařízení podle dosavadních právních předpisů nebo zapsána ve školském rejstříku a poskytovala vzdělávání a školské služby v souladu se svým zařazením do sítě předškolních zařízení, škol a školských zařízení nebo zápisem do školského rejstříku. **Pokud právnická osoba vykonává činnost více škol a školských zařízení, posuzuje se splnění podmínek pro poskytnutí zvýšení dotace u každé školy, oboru vzdělání a školského zařízení samostatně.** Nepřehlédnutelné je i ustanovení §6 odst. 5¹⁹ a 6²⁰ zákona 306/1999 Sb., který upravuje za jakých podmínek je dotaci možné krátit.

---

¹⁹ Pokud právnická osoba, která není obecně prospěšnou společností nebo školskou právnickou osobou, nedoloží vynaložení zisku na vzdělávání a školské služby, popřípadě u škol a školských zařízení, které uskutečňují vzdělávací programy pro žáky se zdravotním postižením, i na rehabilitaci, potvrzené auditorem a to nejpozději do 10. srpna následujícího kalendářního roku, může krajský úřad odstoupit od smlouvy o zvýšení dotace. Zvýšení dotace, které bylo na základě takové smlouvy poskytnuto, podléhá ustanovení zvláštního právního předpisu o neoprávněném použití finančních prostředků státního rozpočtu.

---

²⁰ Výše dotace může být v průběhu školního roku, kdy je poskytována, snížena, poskytována na kratší období, než které je uvedeno v odstavci 1, nebo zvýšena v souladu s regulačními opatřeními k čerpání výdajů státního rozpočtu, o nichž rozhodla vláda nebo ministr financí.

2. Specifika managementu soukromé školy

Přeměna vzdělávacího systému je složitý a dlouhodobý proces, při kterém se jeho nově vzniklé subjekty, soukromé školy, musí potýkat s nejedním složitým úkolem. Deklarované principy demokratické politiky ve smyslu spravedlivého přístupu ke vzdělávacím příležitostem s respektováním svobodné volby vzdělávací cesty i instituce, jsou jedním ze základních cílů států Evropské unie. Proto i nový fenomén - statut soukromé školy – z podstaty věci klade již v začátcích své geneze podstatně větší nároky na management. Veřejné školství totiž prošlo porevolučními legislativními úpravami bez větších existenčních či organizačních problémů, což mu ostatně zaručovala ústava ČR. Změny politického uspořádání bez pilířových kolapsů jsou známkou každého civilizovaného státu.

Vznik soukromých škol byl už ve svých začátcích více než cokoli věcného otázkou zvrženého společenského klimatu, který prostoupil i oblast školství ve stejné intenzitě jako celou společnost. Obecná nedůvěra k transformujícím se „veřejným statkům“ byla do značné míry indikátorem veřejného mínění. Neochota vnímání rozličnosti a rozmanitosti je historicky pravděpodobně nečastější příčinou zla v lidské společnosti a průvodním symptomem nedemokratických společností. Tento druh zla v sobě pěstujeme pokaždé, když po druhých chceme, aby byli stejní jako my. Když je dehonostujeme, kompromitujeme, vyhýbáme se jim, jen proto, že mají jinou víru, mluví jiným jazykem, hrají jinou muziku nebo dělají věci jinak či myslí jim to jinak. Každým potlačením rozličnosti a rozmanitosti je narušována celistvost, rovnováha a harmonie tvoření. Přesto, že takové nálady byly více než ku prospěchu věci, tedy pluralitě, demokracii a inovativní různorodosti, motivovalo to obě skupiny k vzájemné ostražitosti.

Málokde v řadách pedagogů byl někdo, kdo si uvědomoval pravou podstatu významu pojmu „podnikání ve školství“ tak, jak se po dlouhá léta přirozeně vyvíjelo ve svobodných podmínkách. V oblasti soukromého školství byla bezpochyby tzv. tabula rasa. Uvědomíme-li si tehdejší souvztažnosti, pak impuls ke vzniku soukromého školství byl spíše otázkou „srdcovou“ a jeho vývoj více méně intuitivní.

2.1 Význam a pozice soukromých vzdělávacích institucí ve vzdělávacím systému České republiky

Význam soukromého školství ve vzdělávacím systému České republiky je tzv. „nekonečný seriál“ tendencí nikoli o jeho podstatě či významu, ale tématem více „chceme-potřebujeme soukromé školství“? Z dvacetileté historie lze definovat soukromý sektor ve školství jako fenomén, který není lehké vymazat ze struktury alternativního vzdělávání. Náhled na něj je v mnohém determinován rétorikou té či oné vládní garnitury a jejím „leitmotivem“ ideologie. Ne všichni ve společnosti dokáží vnímat bez resentmentu soukromé školství jako přirozenou součást jakéhokoliv konkurenčního prostředí, které může být impulsem dynamiky vývoje. Význam a role soukromého školství sehrála být implicitně svoji nepřehlédnutelnou pozitivní roli v posunu českého školství, jeho klimatu a kvality. Ona veřejná většina přestává žít svými zavedenými stereotypy a to je významný přínos pro reformu moderního školství. Demokratický systém rozvoje společnosti ve všech jejích ohledech vnímá **zrcadlo konkurence jako zásadní podstatu dynamiky vývoje**.

Většina pohledů na svět a dění je nedokonalá, mnohdy jsou chybné a často zkreslené. Ono zkreslení určitým způsobem ovlivňují přítomné události. Tím se také stane, že budoucí realitu tvoří zkreslení, s jakým vnímáme realitu uplynulou. Soukromník však musí sázet na to, co ostatní neočekávají. Jeho úspěch ať už ekonomický či podnikatelský spočívá v průběžném sledování davových psychóz, vjemů, představ a domněnek. Role tzv. „soukromníků“ ve vzdělávacím systému této země lze tedy vnímat v několika rovinách, a to už jak manažerských, tak obsahových, z nichž některé ověřené jsou:

- **Konkurence a její vnímání v širších souvislostech**
- **Schopnost (nutnost) věci dělat jinak jako zdroj inspirace**
- **Možnost volby pro „klienta“**
- **Živná půda komplexního rozvoje**

- **Schopnost dělat neobyčejné věci obyčejně**

2.2 Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska

Motto:

Neocenitelná výhoda svobody není v tom, že děláme vše, co se nám uráčí a k čemu nás okolnosti svádějí, nýbrž že můžeme bez překážek a tajností přímočaře dělat to, co považujeme za správné a výhodné. J.W. Goethe

Po roce 1989 a jistém rozvolnění uniformity společenského života vstoupily do popředí profesní skupiny odborníků, kteří se sdružovali v tzv. profesních organizacích, asociacích a občanských sdruženích. Jejich činnosti byl dán právní základ²¹, i když nejsou podnikatelské. Význam těchto aktivit pro formování nové společnosti je poměrně zásadní, a to ze dvou úhlů pohledu:

1. ochrana zájmů profesních skupin
2. rekognoscace toho kterého prostoru v ohledu jeho potřeb a významu.

Výsledek jejich práce je velkým přínosem jak pro ně samé, tak pro stát, který evoluční cestou bez svého vlastního přičinění dostává informace přímo z terénu. Ty pak mají být státu nápomocné k moudrým, a prozíravým řešením a rozhodováním.

Tyto podněty byly také impulsem pro vznik profesního sdružení zřizovatelů soukromých škol, které od roku 1993 nese oficiální název **Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska**. Jeho význam tehdy byl, ale i nadále spočívá, v ochraně práv segmentu soukromého školství a tím také v ochraně svobodné volby pro občany tohoto státu. V kontextu s vývojem a pozvolným etablováním se soukromých škol ve vzdělávacím prostoru strukturoval svoji činnost

- a) na ochranu práv,
- b) na ochranu kvality činnosti soukromých škol.

---

²¹Zákon č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů

2.3 Organizační struktura Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska

Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska (dále jen SSŠČMS) je jedinou organizací zastupující soukromé školy v ČR a pracuje na těchto principech²²:

Nejvyšším orgánem Sdružení je Valná hromada.

Výkonným orgánem je Rada Sdružení, ve které jsou zastoupeni předsedové jednotlivých komor.

Sdružení dále strukturuje svoji činnost do komorového systému podle typů škol a to s důrazem na objektivitu výstupů a požadavků soukromého školství jako celku:

- Komoru základních škol, předškolních a školských zařízení
- Komoru uměleckých škol
- Komoru speciálních škol
- Komoru středních odborných učilišť
- Komoru gymnázií
- Komoru středních odborných škol
- Komoru vyšších odborných škol a vysokých škol

Náplň činnosti jednotlivých komor spočívá v analýze a návrzích řešení specifických problémů jednotlivých typů škol. SSŠČMS zastupuje v každém regionu krajský zástupce. Tento zástupce řeší specifickou problematiku soukromých škol v jednotlivých regionech bez ohledu na typy jednotlivých škol.

Pro operativní informovanost členské základny a zpětnou vazbu vydává Rada Sdružení svůj iExpres bulletin, ve kterém jsou nejaktuálnější informace pro členskou základnu:

- Zprávy z činnosti rady a valných hromad

---

²² Zdroj webové stránky sdružení

- Informace ze zahraničí ECNAIS a MEOPS
- Metodické výklady a doporučení k řízení škol a školských zařízení
- Informace a metodická doporučení k tvorbě ŠVP
- Informace a metodická doporučení k tvorbě projektů ESF
- Právní a ekonomická poradna
- Informace z činnosti komor a krajů
- Aktuality

Poslání a cíle Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska

- Cílem Sdružení je napomáhat k prosazení demokratických principů vzdělávací politiky ve smyslu spravedlivého přístupu ke vzdělávacím příležitostem při respektování svobodné volby vzdělávací cesty občanů žijících na území České republiky. Ke splnění tohoto cíle Sdružení spolupracuje s dalšími subjekty, které napomáhají rozvoji vzdělávání a poznání.
- Sdružení prosazuje zájmy soukromých škol v mezinárodních organizacích²³.
- Sdružení vytváří podmínky pro prezentaci soukromých škol na veřejnosti, výstavách, kongresech, seminářích, je pořadatelem společenských, kulturních akcí a soutěží v odborných dovednostech a sportu.
- Sdružení napomáhá k dodržování principu občanské spravedlnosti, kdy občan za své odvedené daně dostává finanční standard na zabezpečení svého vzdělávání a vzdělání svých dětí.

---

²³ Sdružení je členem:

ECNAIS - The European Council of National Associations of Independent Schools

MEOPS - Middle European Organization of Private Schools

CZESHA - Sdružení školských asociací České republiky

Národního konsorcia Evropské referenční a expertní sítě odborného vzdělávání - REFERNet ČR

Asociace institucí vzdělávání dospělých ČR

Unie zaměstnavatelských svazů České republiky

- Sdružení usiluje o objektivní informovanost veřejnosti a zákonodárných sborů o problematice práce soukromých škol a poskytuje dostupné podklady pro hodnocení vzdělávacího systému.
- Sdružení usiluje o zlepšení postoje veřejnosti k úloze pedagoga jako garanta svobodného a demokratického rozvoje naší společnosti.
- Sdružení podporuje a organizuje vzájemnou spolupráci soukromých škol včetně mezinárodní spolupráce.

Nejen nálady společnosti v souladu s rétorikou (v poslední době) už i pravicové politiky, ale i některé nonsensy samotného privátního sektoru vytvářejí poměrně značný negativní tlak senzacechtivých medií. To vše bylo impulsem, který Sdružení soukromých škol zakotvilo ve vlastním společenském paradigmatu, ale šlo i ve svých ambicích dál. Vedle stanovených morálních principů chování a jednání ředitele soukromé školy, vypracovalo ve spolupráci s ČŠI i vlastní evaluační koncepci šitou na míru svých sdružených škol. Nemohl být nazván jinak než „Certifikát kvality“, který se více než quasi právního statutu²⁴ dotýká stavovské cti a společenské prestiže. Podmínky stanovené pro získání tohoto certifikátu jsou konzultovány a připomínkovány odbornou inspekcí, organizacemi zabývajícími se certifikací kvality a také prestižními soukromými školami. Cesta pro získání certifikátu je dlouhodobá, má několik stupňů a certifikát sám z důvodů motivace má omezenou platnost.

Sdružení jako takové při své práci, organizaci a prezentaci akcentuje obecně platné morální zásady, principy demokracie a rovného přístupu a kritického myšlení. Z uvedených principů a úzů je logicky patrný zvýšený nárok na osobnostní a volní vybavení ředitelů sdružených soukromých škol. Proto si sdružení klade za cíl při přijímání svých členů přijímat do svých řad kvalitu, nikoli kvantitu²⁵.

Členství v této profesní asociaci klade velmi vysoké nároky na ředitele a zřizovatele soukromých škol. I když nejde o právně vymahatelná

---

²⁴ **Obdoba certifikace ISO**

²⁵ **V ČR je registrováno k 1.9.2010 628 soukromých škol. (126 MŠ, 80 ZŠ, 325 SŠ, 3 konzervatoře, 50 VOŠ a 44 ZUŠ). Ve sdružení je registrováno 380 subjektů což je cca 60% celkového počtu.**

paradigmata, jejich porušování má velmi negativní vliv na pozici soukromé školy ve společenství soukromých škol, ale navíc jsou kritická stanoviska managementu sdružení k závažným prohřeškům jednotlivých škol veřejně publikována se závěrem distance grémia sdružení. Platforma členství ve Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska o.s. je popsána v jedno z nejdůležitějších dokumentů s názvem:

„Etický kodex člena Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska o.s.“

Tento dokument určuje základní povinnosti člena Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska o.s. ve vztahu k žákům a studentům, rodičům a ostatním fyzickým osobám, kterým poskytuje své vzdělávací a doplňkové služby. Členský list, který obdrží každý člen na valné hromadě při přijetí za člena prokazuje jeho účast na činnosti Sdružení a potvrzuje dodržování stanov a kodexu člena.

- Člen Sdružení je vázán obecně závaznými právními předpisy, stanovami Sdružení, tímto kodexem a v jejich mezích požadavky zákazníka (žák, student, rodič, občan atd.), který objednává realizaci vzdělávacího programu v soukromé škole.
- Člen Sdružení je povinen chránit práva a oprávněné zájmy zákazníka, jednat čestně a svědomitě, používat všechny dostupné metody a formy vzdělávání a uplatňovat nejnovější odborné poznatky, které podle vlastního přesvědčení pokládá za užitečné pro zákazníka.
- Člen Sdružení poskytuje vzdělávací služby tak, aby z nich měl zákazník očekávaný užitek. To znamená, že:
  - a) informuje zákazníka o veškerých možnostech přímé nebo nepřímé finanční pomoci při konkrétním vzdělávacím programu,
  - b) nabídne zákazníkovi před uzavřením smlouvy vlastní nebo zprostředkované odborné poradenství o vhodnosti účasti zákazníka na předmětném vzdělávacím programu,
  - c) nabídne a uskuteční jen takové vzdělávací a doplňkové služby, které jsou v souladu s jeho působností, se znalostmi, zkušenostmi

a možnostmi jeho ovlivňování subdodavatelů (lektorů, pronajímatelů učeben apod.),

d) před uzavřením smlouvy informuje zákazníka o cílech, rozsahu a trvání vzdělávacího programu, o vhodnosti výběru učitelů, externích lektorů, o nutných kvalifikačních předpokladech účastníků vzdělávacího programu, o poskytovaných studijních pomůckách a o ceně vzdělávacího programu na celé období.

- Člen Sdružení dbá na to, aby cena vzdělávacího programu byla úměrná vynaloženým nákladům, situaci na trhu nabídky a poptávky, ale zejména ke kvalitě poskytovaného vzdělávacího programu.
- Člen Sdružení trvale zdokonaluje své vědomosti a dovednosti své a svých zaměstnanců, využívá získaných zkušeností a uplatňuje moderní metody ve prospěch svých zákazníků vzdělávacího programu.
- Člen Sdružení je povinen se seznámit s tímto kodexem a informovat o něm své zaměstnance, spolupracovníky a zákazníky.
- Člen Sdružení udržuje svou nezávislost a svobodu rozhodování bez ohledu na jiné než odborné zájmy zákazníků a zřizovatele.

Uvedené body jsou stěžejním definováním chování ředitele a zřizovatele soukromé školy, neboť každé ustanovení má svůj akční rádius podobností. Tyto dokumenty v kontextu cílů Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska jsou veřejně deklarovány na oficiálních webových stránkách a je s nimi seznámena i státní správa, především Česká školní inspekce, se kterou sdružení úzce spolupracuje nejen v případných porušeních této deklarace, ale i v udělování statutu kvality školy.

Ve smyslu uvedené platformy lze tedy konstatovat, že nároky a povinnosti nejen odborné, ale i morální a společensky žádoucí jsou na ředitele a zřizovatele soukromé školy přece jen o značný díl náročnější.

2.4 Zvýšené nároky na osobnostní vybavení a řídicí práce ředitele soukromé školy

Osobnostní vybavení – základní pilíř přirozené autority.

Vedoucímu pracovníku dnes nestačí pouhé znalosti či vzdělání. Vzdělaným není nutně ten, kdo ohromuje hojností obecných či odborných znalostí. Ostatně vzdělání a vědění je pouze potenciál. Jeho síla se projevuje pouze tehdy, dostane-li konkrétní formu a cíl. Vzdělaný člověk je ten, který rozvinul schopnosti své mysli natolik, že je mu dostupné vše, aniž by se dotkl práv ostatních. Umění rozvinout své schopnosti je dozajista otázkou jistého nadání - talentu. Nadání, nikoli moc ovládat, je pevný a přirozený předpoklad k řízení živého potenciálu - lidských zdrojů.

Nadání

Nadání jako výjimečná schopnost je širší komplexum (penzum) předpokladů. Jedná se o mimořádně vyvinuté vlohy nebo spíše souhrn specifických vloh. Nejpochoptelnějším příkladem může být múzické nebo ještě transparentnější hudební nadání - například schopnost komponovat, dirigovat nebo hrát na hudební nástroj. Zde se k hudebnímu sluchu pojí jemná motorika pro hru na hudební nástroj, prostorová představivost a hudební představivost. Ona představivost je fundamentem ke kreativitě a umění pohybovat se v dočasné virtualitě.

Představivost

Představivost je schopnost ve svém přemýšlení slyšet hru různých nástrojů již existujících skladeb nebo při komponování ve své fantazii slyšet souhru nástrojů zatím neexistující skladby. Jakákoliv netrénovaná vloha (nejen hudební) může zůstat nerozvinutá bez každodenního mnohahodinového tréninku hry na hudební nástroj či soustavného dirigování a komponování zůstane nadání nevyužitě.

Schopnosti

Schopnosti jsou vlohy, které rozvíjíme výcvikem, vzděláním a hlavně zkušeností. Schopnosti v širším slova smyslu jsou vlastně dispozice k jistému typu prožívání a chování. NADÁNÍ + SCHOPNOSTI = TALENT. Opřeme-li konsolidovaný fenomén talent o pilíře charakterové, jakými jsou vytrvalost, rozhodnost a cílevědomost, získáme 90% úspěchu snažení na poli kreativity a vůdcovství jakožto základních atributů úspěšného manažera stojícího v čele týmu pevně na základech svého vzdělání a zkušeností. Proto znalosti bez talentu a opačně talent bez znalostí je jen jakýmsi sterilním derivátem předpokladů potřebných pro vedoucí pozici v soukromém sektoru.

Odborné předpoklady pro vedení

Pozice ředitele soukromé školy kromě popsaného vyžaduje dále vysokou úroveň vlastních odborných znalostí a dovedností proto, aby byl i profesní osobností pro své kolegy. Navíc musí mít poměrně značnou erudici v oblastech, jež nejsou s jeho odborností v přímé souvislosti. Přesto však musí svojí kvalifikovaností a orientováním se v dané problematice zůstat v nezpochybnitelné pozici a to vyžaduje notnou dávku sebezdokonalování a učení se. Bez tohoto předpokladu má ředitel soukromé školy jakýsi handicap a může být i pro firmu „popravčí“. Nicméně jen stěží může vést inovativní koncepci komplexně neboť přirozeně inklinuje k odborné jednosměrnosti.

Lidské předpoklady

Tým zaměstnanců soukromé školy musí její ředitel vést především v duchu tzv. firemního patriotizmu a pocitu sounáležitosti. Pedagog v soukromé škole nemůže být bezvýznamnou jednotkou práce a musí být veden tak, aby svojí kvalitní prací přispíval k dynamice a renomé školy. Jinými prostředky, než citlivými a prožitkovými se k cíli spěje velmi dlouho. Avšak stejné požadavky musí mít sám k sobě. Jeho jednání, vystupování a pracovní zanícení musí být o to očividnější a příkladnější, aby celá snaha nepůsobila na okolí jako jakési

„šéfovské“ klišé. Osobní příklady jsou mocným nástrojem k dosažení cíle, neboť sám kolektiv vedený respektem, pracovitostí a osobností si své vody čistí sám.

Organizační schopnosti

Jsou-li organizační schopnosti především výsledkem dobré organizace a plánování času, pak při organizaci činnosti soukromé školy je na čas kladen poměrně značný nárok. Jan Werich o času řekl: *„Čas je pojem relativní, čas si vymysleli lidé proto, aby věděli od kolika do kolika a za kolik“* a tím vlastně s nadsázkou definoval obecně aplikovaný přístup k náplni času stráveného prací. Tento přístup však většinou bývá leitmotivem žadatele o zaměstnání. Organizování biorytmu soukromé školy je investicí více směrem k přidané hodnotě subjektu než k vlastním požitkům. V ohledu potenciálu, se kterým organizačně pracujeme, je to mnohdy značný nárok na náš nervový systém a entuziazmus. Čas a peníze v organizační práci ředitele soukromé školy nejdou ruku v ruce, přičemž organizování je alfou a omegou úspěchu firmy jako celku. Čas strávený nad organizováním je půjčka firmě, kterou nemůže vrátit ani ten nejděčnější dlužník.

Další nároky na čas a jakousi duševní rovnováhu ředitele soukromé školy plynou z výsledků neboli produktu organizování. Na scénu vstupuje zajímavý fenomén a tím je organizace organizování. Organizační rádius v soukromém sektoru lze přirovnat k jakési mnohovětvené kruhové křižovatce složitého dopravního uzlu. Zorientování se a následné mapování je neobyčejně náročný proces zatěžující nejen duševní rovnováhu, dostává se tím do jisté formy schizofrenie, ale má i silný tlak na fyzickou stabilitu organismu. Proto je důležité zmapovaný terén komodit organizování vyhodnotit se záměry v čase a prostoru. Organizování je tedy činnost směřující k vytyčenému cíli, v závislosti na existujících attributech, tendencích doby, které je třeba poměřovat s ohledem na konzistenci výhledu. Najít v takovém prostředí jakousi „pozemskou“ logiku je, dá se říci, celoživotní běh, jehož trasa se více méně podobá překážkovému běhu.

3. Závěr

Závěr této práce si klade za cíl popsat konkrétní a faktické disproporce v rozdílném přístupu k podmínkám existence soukromého a veřejného školství.

3.1 Komparace rozdílných podmínek fungování veřejného a neveřejného školství

Prostudujeme-li zákonné normy vycházející z demokratických principů či rovných šancí v soutěži, neměla by tato komparativní část popisovat žádné věcné rozdíly mezi zřizovateli veřejnými a neveřejnými. Při podrobnějších náhledech do problematiky zjistíme, že jisté disproporce a ztížení podmínek vůči zřizovatelské pluralitě zde je. V následující tabulce porovnávám pouze ty disproporce, které jsou zakotveny v právních normách České republiky.

ŠKOLSTVÍ NEVEŘEJNÉ	ŠKOLSTVÍ VEŘEJNÉ
Podmínky získání dotace jsou dány zákonem 306/1999 Sb.. Každoročně se žádá a podepisuje smlouva o poskytnutí dotace základní a při splnění podmínek dotace navýšené.	Škola státní má zajištěny finanční zdroje bez správních povinností po celou dobu své existence.
Pokud škola nesplní nebo se jí změní kvalifikace hodnocení ČŠI či jiných kontrolních orgánů státní správy, je jí odebrána ke konkrétnímu datu kontroly navýšená dotace. Podle závažnosti prohrěšku i dotace kompletní.	Řešení problémů hodnocení ČŠI a ostatních kontrolních orgánů se dotýká pouze v rovině kázeňské ředitele subjektu, nikoli přidělovaných prostředků
Soukromá škola musí odevzdávat každý měsíc počet žáků v denním studiu a podle výkazu se jí okamžitě	Státním školám se ponechává dotace stanovená na kalendářní rok, neboť energetický provoz školy zůstává

upravuje rozpočet školy ²⁶	stejný, potřeba počtu pedagogů se nesnižuje
Soukromá škola nedostává prostředky na investice (prostředky k výuce nad 40 000,- Kč) a ani si na ně přirozenou cestou nemůže vydělat, neboť je jí omezen fenomén zisku ²⁷ . Jediná cesta k investici vede přes rezervní fondy a jejich administrativní náročnost a „plovoucí podlaha“ zákonů o účetnictví je velmi riziková.	OŠ KÚ může přidělit prostředky z kapitoly investice = účelová položka z rozpočtu MŠMT. Tato případná investice nemá vliv na daňovou povinnost zřizovatele ani právního subjektu.
Statutární zástupce soukromé školy ručí nejen majetkem organizace, ale i celým svým osobním majetkem státu při případném konkurzu v souladu s obchodním zákonem (k této situaci stačí odebrání navýšené dotace a ekonomika školy nepřežije 3 měsíců)	Statutární zástupce státní školy je případně postižen v souladu s příslušnými zákony pouze v pracovně právním rozměru (fatální kolaps = výpověď z pracovního poměru a pokuta do výše tří měsíčních platů)
Soukromá škola platí v užívaných prostorech nemalý nájem	Školy státní jsou v 99% v budovách zřizovatele a nájemné neplatí ²⁸
Soukromé škole nikdo nepřispívá na provoz a musí si jej hradit ze školného	Státní škole dofinancovává její potřeby zřizovatel – kraj, obec, svazek obcí což je stanoveno zákonem
Krácení dotace soukromé škole i při plnění všech norem v souladu se	Stát ze zákona garantuje prostředky na mzdy a provoz – prostřednictvím

²⁶ Zákon 306/1999 Sb., §6 odst. (3) Pokud dojde v průběhu školního roku ke změně počtu žáků ve srovnání s počtem, na který se poskytuje dotace, škola neprodleně tuto skutečnost oznámí a hodnověrně prokáže školskému úřadu. Dotace se upraví od počátku čtvrtletí následujícího po změně, kdy došlo k přeplatku či nedoplatku.

²⁷ Pokud škola nakoupí ze zisku či ročního provozního kapitálu (školného) v daném roce investici, upravují daňové zákony další náklady spojené s rozdělením investice do progresivního zdanění DPPF, DPFO.

²⁸ Zdroj: výzkumné šetření Sdružení soukromých škol, a analýza dotazníků ve 14 krajích adresovaných odborům školství

zákonem 306/1999 Sb. v platném znění ²⁹	KU.
Dostane-li se soukromá škola do finančních problémů, a to ať vlastní vinou nebo rozhodnutím vlády o snížení dotace (na což je pamatováno v ustanovení smluv o poskytování dotací soukromým školám v kontextu Zákona 218/2000Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů), ručí státu nejen celým majetkem „firmy“ ale i majetkem osobním.	Dostane-li se do ekonomických problémů škola zřízená krajem, obcí nebo svazkem obcí, tyto problémy se nedotknou ani majetku školy a ani majetku ředitele – statutárního zástupce.

Z komparace vyplývá několik nepřehlédnutelných disproporcí a to v rovině administrativně správní, ale i existenční a to v neprospěch zřizovatelů soukromých škol. Je tedy pravděpodobné, že rovný přístup a srovnatelné podmínky deklarované Zákonem 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) v platném znění a Zákonem 306/1999 Sb, o poskytování dotací soukromým školám v platném znění, jsou jisté v disproporci, i když to oba uvedené zákony nepřipouští.

Nepřipouští to však také další dokumenty, ke kterým se Česká republika přihlásila jako například právům dítěte cituji: *„Ve všech činech týkajících se dítěte, ať už ze strany veřejných či soukromých institucí, je zájem dítěte na předním místě. Je třeba podnikat kroky k ochraně dětí bez jakékoli diskriminace.“* Tento princip je zakotven v mnoha mezinárodních referenčních

²⁹ Zák. 306/1999 §(6) Výše dotace ze státního rozpočtu může být v průběhu roku, kdy je poskytována, snížena nebo dotace může být poskytována na kratší období, než které je uvedeno v odstavci 1, písmeno a) v souladu s regulačními opatřeními k čerpání výdajů státního rozpočtu, o nichž rozhodla vláda nebo ministr financí,

dokumentech.

Další zákonnou normou, která je statusem Q soukromých škol pokrivena je :

Ústava ČR a Listina základních práv a svobod ČR

Právní postavení soukromých škol a právo občanů se na nich vzdělávat je zakotveno v Ústavě ČR. *„Každý občan má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách. Současně Ústava umožňuje zřizovat jiné školy než státní a vyučovat na nich podle podmínek stanovených zákonem“.*

Na Ústavu navazuje Školský zákon, obchodní zákoník, zákon o obecně prospěšných společnostech, občanský zákoník a další právní předpisy, kterými se soukromé školy musí řídit.

Školský zákon

- V dikci školského zákona z roku 2004 má být vzdělávání založeno na zásadách rovného přístupu každého státního občana ČR nebo jiného státu EU ke vzdělávání bez jakékoli diskriminace (§2). Tato povinnost vychází i z Listiny základních práv Evropské Unie. Charta EU (čl. 24) zdůrazňuje právo dítěte na ochranu, kdy **při všech činnostech týkajících se dětí, ať už uskutečňovaných veřejnými orgány nebo soukromými institucemi, musí být prvořadým hlediskem nejvlastnější zájem dítěte.** Nikomu nesmí být odepřeno právo na vzdělání. Při výkonu jakýchkoli funkcí v oblasti výchovy a výuky, které stát vykonává, bude respektovat právo rodičů zajišťovat tuto výchovu a vzdělání ve shodě s jejich vlastním náboženským a filozofickým přesvědčením.

- **Právní formu školy** nebo školského zařízení s ohledem na potřebu míry jejich právní a pedagogické autonomie, s přihlédnutím k různému právnímu postavení zřizovatelů (kraj, obce, ministerstva, registrované církve nebo náboženské společnosti, ostatní právnické nebo fyzické osoby), **stanoví školský zákon (§ 8) tak, aby podmínky pro činnost různých škol byly srovnatelné, pokud zajišťují obdobné vzdělávání.**
- Soukromé školy mohou zřizovat fyzické nebo právnické osoby jako školské právnické osoby nebo jako právnické osoby podle zvláštních právních předpisů (např. obchodní zákoník, zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech), jejichž předmětem činnosti je poskytování vzdělání nebo školských služeb podle školského zákona.
- **Školský zákon (§3) v roce 2004 poprvé zavádí standardy vzdělávání** stanovením rámcových vzdělávacích programů. **Úmluva OSN o právech dítěte** chrání práva dětí právě určením standardů zdravotnické péče, vzdělání, právních, občanských a sociálních služeb. Uznává právo dítěte na vzdělání na základě rovných možností. Úmluva stojí na čtyřech základních principech: nediskriminace, sledování nejlepších zájmů dítěte, práva na život, přežití a osobní rozvoj, respekt k názorům dítěte.
- Rámcové vzdělávací programy v ČR obsahují státem stanovený povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání. Jsou povinné i pro soukromé školy, které jsou zařazeny ve školském rejstříku.
- **Rámcové vzdělávací programy jsou současně závazným kritériem při stanovení výše finančních prostředků pro školy a školská zařízení.** (§3, odst.2)
- Financování škol a školských zařízení ze státního rozpočtu je postaveno na principu republikových a krajských normativů. Jsou stanoveny jako výše výdajů (podíl celkových neinvestičních výdajů) připadajících na vzdělávání a školské služby pro jedno dítě, žáka nebo studenta na kalendářní rok.

- Soukromé školy a školská zařízení jsou financovány za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem – zákonem č. 306/1999 Sb.)
- Výše finančních prostředků na vzdělání dítě a žáka soukromé školy **je stanoven pouze procentním podílem z normativu** jako ročního objemu neinvestičních výdajů, mzdových prostředků a zákonných odvodů ve srovnatelném oboru vzdělání

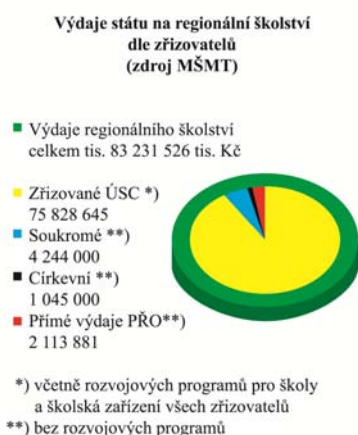
V oblasti financování soukromých škol.

(kapitola 333 MŠMT v roce 2010)

V souladu se zákonem č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon č.306/1999 Sb.) stanovuje nyní Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy na každý kalendářní rok normativy.

Na školství stát vynakládá v roce 2010 **ze státního rozpočtu kapitoly 333** :

- na regionální školství **více jak 83 231 mil. Kč**
- z toho **na soukromé školství pouhých 5 %** (4 244 mil. Kč soukromé školy³⁰).

Statistika žáků soukromých škol s porovnáním k počtu žáků ve školách ostatních zřizovatelů:

žáci soukromých škol **představují více jak 6,7 % z celkového počtu žáků regionálního školství.** (Z celkového počtu žáků a studentů v RgŠ 1 622 404 v roce 2010 je 108 757 žáků v soukromých školách³¹)

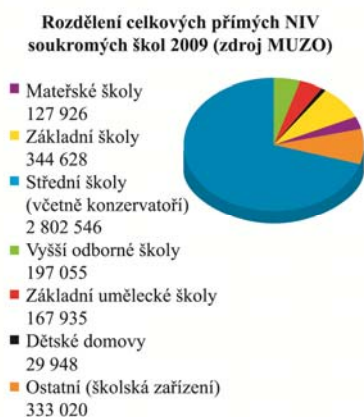
Při respektování statistické odchylky a zaokrouhlování celkových nákladů SR na jednotlivé zřizovatele, lze dojít výsledku, že **soukromé školy jsou**

³⁰ zdroj MŠMT rozpočet 2010

³¹ zdroj Vývojová ročenka školství 2008/2009 ÚIV Praha

prokazatelně levnější pro státní rozpočet. Už jen rozdíl v poměru žáků a nákladů je 1,7% ve prospěch soukromých škol viz graf výdaje státu na RgŠ dle zřizovatelů (zdroj MŠMT).

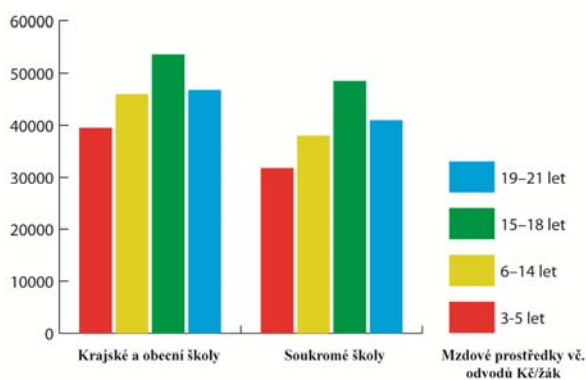
Počet žáků v soukromých školách v poměru k počtu žáků ve školách zřizovatelů RgŠ představuje hodnotu 6,55%. To znamená rozdíl podílů je 2,49%. Lze konstatovat, **že soukromé školy jsou o 38 % levnější proti školám obecních a krajských zřizovatelů.**
Soukromé školství – levnější alternativa státního rozpočtu

Financování soukromých škol je realizováno normativní metodou se stanovením procentního podílu od 60 – 100% z ročního objemu neinvestičních výdajů připadajících na jedno dítě, žáka nebo studenta ve srovnatelném oboru vzdělání a formě vzdělávání ve škole nebo ve srovnatelné školské službě ve školském zařízení zřizovaném krajem, ministerstvem nebo obcí. Od samého počátku bylo určení výše normativů MŠMT spojeno s rozdílnými meziročními úpravami indexových přepočtů rozpočtů kapitoly 333. Od roku 1993 tyto normativy soukromých škol (zejména v provozních výdajích) **neodpovídají neinvestičním výdajům na jedno dítě, žáka, nebo studenta zřizovaných ministerstvem, krajem či obcí.**

Příklad³²:

Porovnání normativů mzdových prostředků vč. odvodů na žáka soukromé školy a „státní“

(zdroj Normativy soukromých škol na rok 2010 a DMD MŠMT 2010)

Podíl provozu např. čtyřletých gymnázií v normativu 2010 soukromých škol je pouhých 11,6% (5 100,-Kč ONIV / 43 997,-Kč normativ celkem³³). Obce a kraje přispívají ze svých rozpočtů na provoz 23 mld. tj. 23 %. Soukromé školy jsou levnější v oblasti provozu pro stát (resp. v nákladech na RUD) min. o 50%. Rozdíl vyjádřený procentním podílem je 11,4 %.

Soukromé školy provozní náklady, náklady na modernizaci a reprodukci školy platí ze školného. Z dotace od státu nemůže soukromá škola také hradit odpisy HIM, splátky úvěrů, investice HIM, nájemné, náklady na reklamu školy apod..

Porovnáváme-li průměrný normativ na žáka studujícího v soukromých školách **37 661,- Kč/rok**, a průměrný normativ na žáka ve školách ostatních zřizovatelů RgŠ **60 675,- Kč/rok**, je finanční rozdíl **-23 014,- Kč** žák/rok. V kontextu s dostupnými ukazateli lze doložit, že **soukromé školy jsou pro stát o 38% levnější, než školy obecních a krajských zřizovatelů**³⁴.

Pozvolná stabilizace soukromého školství ve vzdělávací soustavě České republiky je výsledkem složitých jednání a kompromisů ministerstva školství a soukromých škol samotných. Hlavním cílem Sdružení soukromých škol Čech,

³² zdroj Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska

³³ zdroj normativy MŠMT na rok 2010

³⁴ zdroj Krajská ročenka školství 2008 ÚIV, rozpočet kapitoly 333 – MŠMT 2009

Moravy a Slezska, které od roku 1991 zastupuje zájmy soukromých škol, bylo dosáhnout srovnatelného postavení veřejných a neveřejných škol a přispět tak zachování možnosti svobodné volby vzdělávací cesty.

Počáteční portfolio se tedy skládalo ze škol zřizovaných státem, krajem, obcí, svazkem obcí, církví a soukromníkem. Soukromé školy byly v historii českého školství do komunistického puče v roce 1948 respektovanou součástí českého vzdělávacího systému.

Právně byl návrat soukromého školství do vzdělávací soustavy České republiky umožněn novelou Školského zákona z roku 1984. Jeho novelizace se vstoupila v platnost v květnu 1990, uzavřela tak kapitolu jednotné koncepčně ideové orientace škol a deklarovala právní prostředí pro vznik nestátního školství. Již v prvním roce platnosti novely zákona, tedy ve školním roce 1991/92 vznikají soukromé mateřské, základní a střední školy. Celkový počet všech nově vzniklých soukromých škol tehdy byl 168. Byly to především školy mateřské, základní, gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště a speciální školy. Z celkového počtu **168** soukromých škol bylo **61** soukromých mateřských škol, pouze **8** soukromých základních škol, **20** gymnázií, **48** středních odborných škol, **27** středních odborných učilišť a **4** soukromé speciální školy. V následujících letech pak dochází k celkovému nárůstu počtu soukromých škol, které byly v jednotlivých letech Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy postupně zařazeny do sítě škol.

Poslední dostupné statistické informace jsou ze školního roku 2009/10 kde proporční zastoupení soukromých vzdělávacích institucí a žáků v nich následující³⁵ :

- v mateřských školách 2,2 % škol a 1,5 % žáků,
- v základních školách 2,6 % škol a 1,3 % žáků,
- mezi středními školami 25,7 % škol a 15,6 % žáků,
- mezi vyššími odbornými školami 33,2 % škol a 34,8 % studentů
- mezi vysokými školami 63,3 % škol a 13,7 % studentů.

---

³⁵ Zdroj MŠMT - STRUKTURY SYSTÉMŮ VZDĚLÁVÁNÍ A PROFESNÍ PŘÍPRAVY V EVROPĚ r. 2010

3.2 Vývoj soukromého školství a vývoj počtu škol a žáků od roku 1990 – 2010³⁶

	1990/91	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	99/2000	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
MŠ soukromé (včetně MŠ zřizovaných družstvy) - školy	.	62	21	53	118	135	129	99	92	88	87	81	76	74	75	72	73	77	82	96
MŠ soukromé (včetně MŠ zřizovaných družstvy) - děti	.	1 465	469	2 120	5 541	6 578	6 135	4 744	4 340	3 552	3 485	3 368	3 340	3 310	3 303	3 238	3 194	3 226	3 615	4 023
ZŠ soukromé - školy	2	14	30	51	67	81	78	83	82	83	82	82	82	83	83	80	62	62	68	72
ZŠ soukromé - žáci	78	848	1 477	1 960	3 123	3 372	3 427	3 834	4 000	4 137	4 229	4 326	4 455	4 578	4 565	4 647	4 842	5 007	5 289	5 710
SŠ - školy	4	96	195	370	434	472	518	467	433	390	373	367	367	361	363	367	324	329	333	332
SŠ - žáci	240	6 146	37 947	68 111	81 830	92 447	76 799	71 183	61 839	55 545	62 540	66 740	71 613	75 162	76 347	77 124	78 581	78 230	78 734	78 730
Gymnázia - školy	1	21	34	49	59	66	69	65	63	53	53	52	51	52	53	58	65	73	77	78
Gymnázia - žáci	100	1 617	4 321	6 876	9 580	10 534	9 859	9 330	8 895	8 480	9 576	9 959	10 538	10 840	10 983	11 534	12 230	12 048	12 135	11 914
SOŠ - školy	3	47	120	201	271	291	315	272	250	223	213	208	209	207	207	205	210	219	.	.
SOŠ - žáci	140	4 519	15 104	29 621	43 836	50 235	39 892	36 011	29 887	25 493	31 124	33 012	36 132	39 071	40 540	40 793	35 353	35 594	.	.
SOU - školy	.	28	41	120	104	115	134	130	120	114	107	107	107	102	103	102	90	88	.	.
SOU - žáci	.	.	18 522	31 614	28 414	31 678	27 048	25 842	23 057	21 572	21 840	23 769	24 943	25 251	24 824	24 797	16 842	16 209	.	.
všeobecné vzdělávání na SŠ - školy	1	21	34	49	59	66	69	65	63	53	53	52	51	52	53	58	65	73	77	78
všeobecné vzdělávání na SŠ - žáci	100	1 561	4 160	6 838	9 458	10 273	9 718	9 330	8 895	8 480	9 576	9 959	10 538	10 840	10 983	11 534	12 230	12 048	12 135	11 914
odborné vzdělávání na SŠ - školy	3	75	161	321	375	406	449	402	370	337	320	315	316	309	310	307	266	272	272	272
odborné vzdělávání na SŠ - žáci	140	4 585	33 683	61 145	72 138	82 174	67 081	61 853	52 944	47 065	52 964	56 781	61 075	64 322	65 364	65 590	66 351	66 182	66 599	66 816
nástavbové studium - školy	.	.	.	.	72	88	133	130	138	128	106	110	118	119	117	116	118	122	128	128
nástavbové studium - žáci	.	.	978	2 982	5 075	10 172	15 099	18 646	16 621	11 022	9 633	11 548	12 665	14 590	15 003	15 113	14 156	14 379	14 883	14 393
Konzervatoře - školy	.	.	1	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	3	3	2
Konzervatoře - žáci	.	.	49	110	162	218	187	204	223	225	176	203	201	203	213	210	205	258	257	186
VOŠ - školy	.	.	4	5	9	9	40	40	47	45	45	45	45	44	47	49	48	47	49	48
VOŠ - studenti	.	.	422	857	1 420	1 968	4 925	7 568	9 294	9 260	7 842	7 252	7 496	8 542	8 340	8 314	8 187	8 508	8 156	7 636
ZUŠ - školy	.	.	.	.	.	37	34	34	37	37	36	34	35	36	36	36	37	39	39	42
ZUŠ - žáci	.	.	.	.	.	10 851	9 479	9 533	9 874	9 929	10 130	10 211	10 242	10 324	10 129	10 077	10 857	11 156	11 551	12 457

³⁶ Zdroj databáze UIV

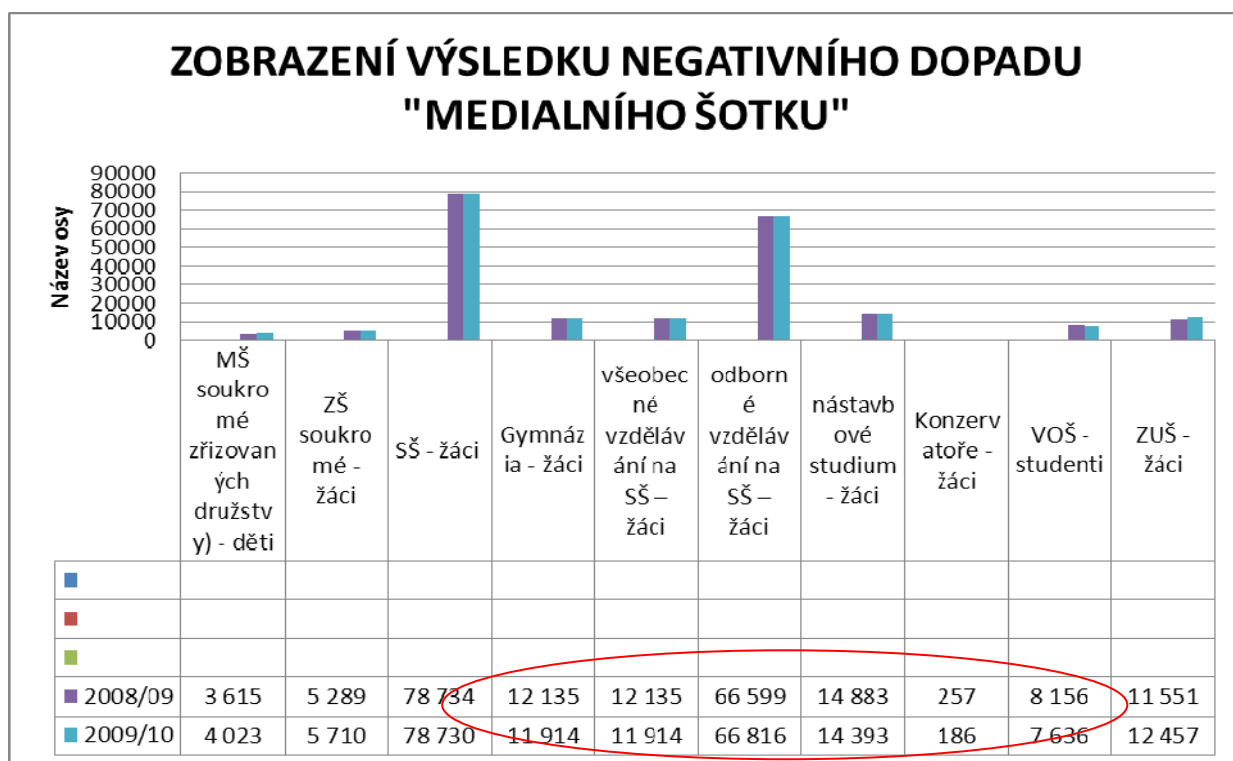
Komentáře:

- Od školního roku 1995/96 včetně škol při zařízeních ústavní výchovy a ZŠ bez přípravného stupně pomocné školy.
- Do školního roku 2004/05 jsou MŠ a ZŠ započteny podle počtu jednotlivých pracovišť, od školního roku 2005/06 je uveden počet škol bez ohledu na počet těchto pracovišť. U středních škol, konzervatoří a VOŠ došlo k této změně vykazování o rok později.
- Ve školním roce 2006/07 a 2007/08 je nástavbové studium započteno pouze v SŠ jako celku, nelze jej vykazovat v údajích za SOŠ a SOU.
- Od školního roku 2008/09 byla změněna metodika vykazování a údaje za SOŠ a SOU nejsou k dispozici.

Počet soukromých škol se v průběhu let měnil. Některé školy vznikaly, jiné zanikaly. Ve sféře soukromého školství tak můžeme vyzorovat určitou autoregulaci či „biologickou“ optimalizaci. Nově vzniklé školy totiž musí o své kvalitě především přesvědčit potenciální klienty a to není věcí jednoduchou. Je nutné však upozornit na skutečnost, že autoregulace počtu škol nevychází prozaické rovnice nabídky a poptávky.

V mnohých případech do fungování soukromých škol zasahují instituty a instituce, které jejich chod nepřímo výrazně ovlivňují. Jedním z posledních fenoménů ovlivňujících chod soukromého školství byla tisková konference v květnu 2009. Po jednání vlády prohlásil ministr financí Eduard Janota, že na základě zkušenosti s rozpoutaným mediálním rozruchem okolo návrhu snížení či zrušení dotací soukromým školám, nebude žádné komodity určovat. Celou tuto mediální kauzu vyvolala tisková zpráva exministra Kalouska, která navrhovala úsporu 3,7 mld. Kč právě v rozpočtu soukromého školství. Zajímavé bylo načasování takového (jak jej komentoval ministr Janota) „mediálního šotku“, na dobu přijímacích zkoušek na střední školy. I když ministr Janota tiskovou zprávu Kalouska označil za „mediálního šotku“, byla touto kauzou silně ovlivněna „veřejná soutěž“ v přijímací řízení na střední školy. Zveřejněním

úředníků ministerstva financí, že soukromé školy budou kráceny v rozpočtu o 3,6 mld. tj. v překladu do reality „ekonomicky likvidovány“ od roku 2010, došlo k ovlivnění stovek rodičů a přihlášených žáků do prvních ročníků od 1.9. 2009. Nervozita veřejnosti platící studia svých dětí na soukromých školách vykonala v kontextu onoho „mediálního šotka“ své. Byly tím ekonomicky poškozeny mnohé ze soukromých škol v České republice. Toto tvrzení dokládá následující graf a konkrétní čísla³⁷, která nemají s populační křivkou v kontextu minulých let nic společného.

TYP ŠKOLY	2008/09	2009/10	BILANCE
MŠ soukromé zřizovaných družstvy) - děti	3 615	4 023	408
ZŠ soukromé - žáci	5 289	5 710	421
SŠ - žáci	78 734	78 730	-4
Gymnázia - žáci	12 135	11 914	-221
všeobecné vzdělávání na SŠ – žáci	12 135	11 914	-221
odborné vzdělávání na SŠ – žáci	66 599	66 816	217
nástavbové studium - žáci	14 883	14 393	-490
Konzervatoře - žáci	257	186	-71

³⁷ Zdroj UIV

VOŠ - studenti	8 156	7 636	-520
ZUŠ - žáci	11 551	12 457	906

Mateřských, základních a základních uměleckých škol se tento „Machiavellisticky naprogramovaný mediální šotek“ nedotkl přímo červenými čísly, ale snížením meziročního nárůstu z let minulých.

Postavení soukromých škol ve vzdělávacím systému České republiky po roce 2000 je v kontextu uvedeného více než otázkou věcnou a kvalitativní, otázkou politickou. K tomuto závěru mne vede i téze uveřejněná Scio institutem jejímž autorem je Martin Singr a byla zveřejněna 6.4. 2008, cituji:

„Soukromé střední školy se u nás těší stálému zájmu rodičů i samotných studentů.

Pro mnohé však stále představuje na privátních školách překážku školné, které se na prestižních institucích pohybuje v řádech desítek a v ojedinělých případech i stovek tisíc za půl roku.

Soukromé školy již nejsou výsadou jen bohatých.

Většina škol má nadační fondy, které talentovaným dětem ze sociálně slabších rodin pomáhají finančně zajistit důstojné studium na dané škole. To v praxi znamená, že nadané děti mohou studovat prestižní školu i přes špatnou finanční situaci v rodině. Dalším, na většině privátních středních škol již překonaným, mýtem je, že si na těchto školách rodiče pouze zaplatí maturitu. Na soukromá gymnázia je již často podmínkou dobrý prospěch ze základní školy a i na specializovaných školách nevezmou všechny uchazeče o studium. Z těchto škol se pak pochopitelně většina studentů hlásí na vysoké školy. Předpoklady mají ve většině případů lepší, než studenti veřejných škol a to zejména proto, že na soukromých školách mají studenti oproti školnému jisté výhody. Mezi ty patří nižší počet žáků ve třídě, kdy má učitel lepší kontakt třeba s deseti žáky než se třiceti ve státní škole. Z tohoto přístupu vyplývá rodinné prostředí školy, kdy studenti oslovují vyučující křestními jmény a někde mohou i rodiče navštěvovat hodiny.

Lákadlem je rozšířená nabídka jazyků

Další výhodou, proč se někteří rodiče rozhodnou právě pro privátní školu, je rozšířená výuka jazyků – zejména tedy širší spektrum nabízených jazyků a zpravidla také širší nabídka doplňkových aktivit jakým jsou třeba školy v přírodě, sportovní kurzy, lyžařské výcviky, zájezdy k moři a podobně.

Na některých školách jsou uplatňovány alternativní metody výuky a není se čeho bát. Školy musí mít Ministerstvem školství schválený učební plán, a tak by se nemělo stávat, že by netradiční metody výuky přinesly více škody než užitku. Pochopitelně má většina škol lépe vybavené učebny, počínaje lepšími počítači v učebnách a konče moderními tabulemi či diaprojektory ve třídách. To však souvisí s jejich relativní novotou.“

Ale je to i řešení současného problému s optimalizací sítě škol a postoje poslankyně PSP ČR Marty Semelové, členky sněmovního výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu zveřejněného v Parlamentních listech v březnu 2011 citují: *„Optimalizace škol může dosáhnout jen na veřejné školy, což vidím jako velký problém tohoto procesu. Je sice hezké, že ministr školství uvedl, že nepovolí vznik nových středních škol, mám ale velkou obavu z toho, že v rámci optimalizace zaniknou veřejné školy a na jejich místo nastoupí soukromé, protože na ty neexistují žádné páky, kromě finančních. To by si ale vyžadovalo změnu legislativy a změnu financování soukromého školství.“*

Z jedné strany úsměvný a z druhé zároveň nebezpečný fakt, jak nepochopení podstaty existence a autooptimalizace „kapitalistického sektoru“ funguje, je v rukou ideologicky formovaného politika pro veřejné mínění stejně nebezpečný jako „nukleární zbraň“. V soukromém sektoru totiž občané rozhodují „korunou“, kdežto ve veřejném rozhodují hlasovacími lístky ve volbách. Znamená to, že soukromý sektor z podstaty věci reaguje na vzniklé situace prakticky okamžitě, zatím co veřejný ve volebních cyklech. Soukromé školství si tak zákazník optimalizuje po celou dobu jeho existence a každoročně svojí „korunou“ do vzdělání a zájmem o kvalitu. Nebylo-li by to tak, zájem o soukromou školu klesne a zaniká „smrtící injekcí jménem finance“, neboť nemá jinou šanci,

jak získat prostředky na činnost. To je ekonomická a tzv. biologická (neideologická) optimalizace. Ta kvalitativní je zajištěna kontrolními orgány ČŠI (ale i dalšími kontrolními orgány), které mohou na základě nekvality finance soukromé školy odebrat. Dokladem tohoto „biologického procesu“ je celá řada evolučně zaniklých soukromých škol. O tom se ale v rámci tzv. demokratických principů a rovných šancí nemluví. Je to jistě i proto, že segment soukromého školství je poměrně zanedbatelným procentem objemu celého školství v České republice. Ideologická argumentace jakýchsi „pák“ vůči soukromému školství vzniká pouze tehdy, dotýká-li se totéž sektoru veřejného. O optimalizaci sítě škol jako republikovém fenoménu se nahlas hovoří pouze tehdy, musí-li státní finance optimalizovat své výdaje ve všech kapitolách mandatorních výdajů. Mnozí účastníci této debaty si pak pletou význam pojmu „optimalizace sítě škol“ se „zavíráním škol“ a rovné podmínky veřejné soutěže s likvidací konkurence. Proto soukromé školy prostřednictvím Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska vydaly dne 21. 2. 2011 následující prohlášení³⁸ :

Soukromé školy podporují, prostřednictvím veřejného prohlášení Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska, politiku ministra Dobeše, který podniká konkrétní zásadní kroky k napravení nedostatků ve školství za uplynulých 15 let. Sdružení soukromých škol od počátku svého vzniku realizuje měření kvality svých členských škol. Proto souhlasíme s navrženými body a budeme spolupracovat na následujících krocích vedoucích k jejich optimálnímu řešení:

- Podporujeme měření kvality vzdělávání na základních školách formou srovnávací zkoušky v 5. a 9. třídách.
- Prosazujeme realizaci státní maturity jako jednoho z kritérií měření kvality vzdělávání.
- Souhlasíme se zeštíhlením sítě středních škol tak, aby pružně reagovala na potřeby trhu práce. Podporujeme vytvoření ve vzdělávání takového konkurenčního prostředí, které nebude diskriminující a kde kvalita poskytované vzdělávací služby bude prvořadým měřítkem optimalizace.
- Chceme změnou financování regionálního školství docílit reálného naplnění svobodné volby vzdělávací cesty a vzdělávací instituce tak, aby stát

---

³⁸ Zdroj: tisková prohlášení SSŠČMS

zabezpečil financování zvolené vzdělávací cesty občanem bez rozdílu zřizovatele.

- Podporujeme návrhy ministra na odbourávání byrokratického zatížení škol.
- Velice si vážíme snahy ministra zabezpečit posílení financí na zvýšení platů učitelů.

3.3 Závěrečné zhodnocení

Cílem práce bylo popsat a kriticky zhodnotit porevoluční demokratický vývoj a reformy vzdělávacího systému Českého školství v kontextu rozdílů totožných procesů stejných institucí. Zjistit a doložit tvrzení o disproporcích v tzv. rovných podmínkách fungování škol bez ohledu na právní formu zřizovatele. Zhodnotit prizmatem soukromých škol resortní zákonné normy a v nich nastavené parametry pro fungování školského systému po roce 1990 v kontextu zohlednění zřizovatelské různorodosti škol. Význam a roli „elasticity“ práva, právních výkladů a resortních metodik směrem ke ztížení podmínek existence jedné strany na úkor druhé.

Zhodnocení této práce není „ubliženeckým“ popisováním „těžkého a nespravedlivého statusu“ podnikatele - soukromé školy či konfrontovat jej s podmínkami veřejných škol. Popsat a definovat faktické rozdíly v přístupech, které slouží pro lepší orientaci v problematice, dokládá tvrzení o nárocích a specifčnosti managementu ředitelů-majitelů soukromých škol. Poukázat na rozdíly a popsat pravé hodnoty, na kterých stojí rozhodnutí soukromých škol, jakými jsou stabilní tvůrčí potenciál lidského konání – podnikání nezatíženého resentimenty opřené o vlastní energii, přesvědčení a vytrvalost.

Z komparace vyplývá, že v oblasti soukromého školství, ale nejen v něm, dosud přežívají mýty, omyly a předsudky, které přispívají k deformaci vnímání soukromého sektoru veřejností, k objektivizaci veřejné soutěže, rovnosti příležitostí a dalších obecně platných principů demokracie.

Jaké konkrétní významy v kontextu hodnocení lze nalézt v pojmech mýtus, omyl a předsudek?

Mýtus je obvykle příběh založený na legendě či pověsti.

Mýtus o jakési „zavrženíhodnosti kapitalismu“ spojeného navíc s dalšími ideologicky pojatými „ismy“ je faktor, který byl vtlučen několika generacím českého národa ideologií komunistické éry. Problémem mýtického vnímání české společnosti je fakt, že značná část národa stále neví, co kapitalismus je a jak vlastně funguje, přičemž jej každodenně hodnotí a úspěšně jej zaměňuje s pojmem podnikání. Ředitele-zřizovatele soukromých škol definují jako podnikatele, přičemž si neuvědomují, že podnikatel není „kapitalistou“, nýbrž pracujícím.

Omyl je v kontextu tohoto kritického zhodnocení vnímán jako eufemistický výraz pro **klam, klamání**. V kontextu této práce je tedy do jisté míry společenským fenoménem ideologicky (někdy více machivellisticky) užívaný tak, aby nebyl právně postižitelný a splnil svůj latentní cíl. Omyl v kontextu faktů má také přezdívku „mediální šotek“ jak je analyzován na straně 53 této práce.

Syntéza **MÝTŮ** a **OMYLŮ** pak vytváří v společnosti velmi nebezpečný jev, a tím je **PŘEDSUDEK**, který významně ovlivňuje realitu. Předsuděk jako terminus technicus je pak v komparativní části na první pohled identifikovatelný ve tvrdších existenčních podmínkách pro školy soukromé. Předsudku využívá i rétorika, politická reprezentace, která se vyjadřuje k různým problematikám, dobře si vědoma toho, jak tím ovlivňuje postoj veřejnosti.

Významnými faktory ve vnímání objektivitu, reality a demokracie ve filozofickém pojetí, jsou inteligence, vzdělání a informace. Pokud tyto tři faktory formující objektivní názor nepůjdou ruku v ruce, pak „rovné podmínky“ a „šance odvážným“ budou jen vyvanulou frází a politicko společenským klišé. Vnímání soukromého sektoru a orientování se v moderní společnosti přímo úměrně závisí na zhodnocování pravdivých informací inteligentní a vzdělanou společností. Fenomén soukromého školství po dobu jeho krátké existence 20 let byl v minulosti medializován pouze tehdy, šlo-li o negativní kauzu. Přesto dokázal přežít i ve ztížených podmínkách nejen existenčních, ale i finančních. Soukromé školství by samo o sobě zaniklo hned na začátku, nejevila-li by o jeho služby společnost zájem. Přes všechny turbulence, kauzy a implikované předsudky se soukromé školství těší 8,5% zájmu české veřejnosti.

Nařízení vlády č. 379/1990 Sb.

NAŘÍZENÍ VLÁDY

České republiky

ze dne 31. srpna 1990

o poskytování dotací soukromým školám

Vláda České republiky nařizuje podle §57a odst. 4 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon), ve znění zákona č. 171/1990 Sb.:

§1

§1 (1) Dotace ze státního rozpočtu (dále jen "dotace") se poskytuje soukromým školám,[1] které jsou rozhodnutím ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky a u soukromých středních zdravotnických škol rozhodnutím ministerstva zdravotnictví České republiky (dále jen "ministerstvo") zařazeny do sítě škol.

§1 (2) Dotace se poskytuje na základě žádosti ředitele soukromé školy předložené ministerstvu do 15. června pro následující školní rok.

§2

§2 (1) Dotace se poskytuje na úhradu neinvestičních nákladů.

§2 (2) Ministerstvo stanoví výši dotace procentním podílem z průměrných neinvestičních nákladů na jednoho žáka připadajících na srovnatelný druh a typ ostatních škol.[2]

§2 (3) Rozhodnutí o velikosti procentního podílu dotace pro následující školní rok sdělí ministerstvo soukromým školám do 31. července.

§3

§3 (1) Soukromým školám se poskytuje v průběhu školního roku záloha na dotaci k 31. lednu běžného školního roku.

§3 (2) Výše zálohy se stanoví procentním podílem z ukazatele očekávané skutečnosti neinvestičních nákladů ve srovnatelném druhu a typu ostatních škol v minulém kalendářním roce násobeného počtem Čáků k 31. pr sinci.

§3 (3) Zúčtování poskytnuté dotace podle skutečnosti běžného školního roku předloží ředitel soukromé školy ministerstvu do 31. srpna kalendářního roku.

§4

§4 (1) Soukromé školy jsou povinny vytvořit ministerstvu podmínky pro kontrolu hospodaření s dotací.

§4 (2) V případě zjištění závažných nedostatků v použití dotace je ministerstvo oprávněno ji snížit, popřípadě odejmout.

§5

Ředitel soukromé školy předloží požadavek na dotaci podle §1 tohoto nařízení pro školní rok 1990/91 do 15. září 1990 a ministerstvo sdělí rozhodnutí podle §2 odst. 3 do 31. října 1990.

§6

Účinnost

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Poznámky:

[1] §57a odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon), ve znění zákona č. 171/1990 Sb.

[2] §2 zákona č. 29/1984 Sb., ve znění zákona č. 171/1990 Sb.

PŘÍLOHA 2

Nařízení vlády č. 324/1996 Sb.

NAŘÍZENÍ VLÁDY

ze dne 17. prosince 1996,

**kterým se stanoví podmínky a výše poskytování dotací
soukromým školám,
předškolním a školským zařízením**

ve znění nařízení vlády č. 321/1998 Sb.

Vláda nařizuje podle §57a odst. 3 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění zákona č. 171/1990 Sb. a zákona č. 138/1995 Sb., a §45 odst. 1 a 8 zákona České národní rady č. 76/1978 Sb., o školských zařízeních, ve znění zákona č. 138/1995 Sb.:

§1

Základní ustanovení

§1 (1) Dotace ze státního rozpočtu (dále jen "dotace")[1] se poskytuje soukromým školám (dále jen "školy"),[2] pokud jsou zařazeny do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení (dále jen "sít").[3]

§1 (2) Soukromá předškolní zařízení a soukromá školská zařízení (dále jen "zařízení")[4] mohou obdržet dotaci, pokud jsou zařazena do sítě a pokud zřizovatel[5] uzavře se školským úřadem v termínu do 30. listopadu smlouvu o poskytnutí dotace na příští školní rok.

§2

§2 (1) Dotace se poskytuje k financování neinvestičních výdajů souvisejících s výchovou a vzděláváním, u speciálních škol a zařízení i s rehabilitací, a s běžným provozem dané školy nebo zařízení, s výjimkou nájemného v rámci smlouvy o koupi najaté věci uzavřené po 1. lednu 1997.

§2 (2) Dotace se základní umělecké škole poskytuje pouze na zabezpečení výuky určené pro žáky plnící povinnou školní docházku.

§2 (3) Dotace na příslušný školní rok se neposkytne, pokud školy nebo zařízení, s výjimkou nově zřízených od 1. září, nepředloží školskému úřadu do 15. října za předchozí školní rok:

- a) vyúčtování dotace, pokud byla poskytnuta, postupem stanoveným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen "ministerstvo"),
- b) výroční zprávu o činnosti,[6]
- c) výroční zprávu o hospodaření,[7] pokud hospodařily s prostředky státního rozpočtu, a
- d) informaci o projednání výroční zprávy o činnosti a výroční zprávy o hospodaření v radě školy, pokud je zřízena.

§2 (4) Zúčtování poskytnuté dotace podle skutečnosti kalendářního roku postupem stanoveným Ministerstvem financí pro zúčtování finančních vztahů se státním rozpočtem předloží školy nebo zařízení školskému úřadu.

§2 (5) Výše dotace ze státního rozpočtu může být snížena nebo dotace může být poskytována na kratší období, než které je uvedeno v §7 odst. 1,

- a) v souladu s regulačními opatřeními k čerpání výdajů státního rozpočtu, o nichž rozhodla vláda nebo ministr financí,[8] nebo
- b) pokud škola nebo zařízení nedodrží ustanovení odstavce 4.

§3

Žádost o poskytnutí dotace, žádost o uzavření smlouvy

§3 (1) Žádost o poskytnutí dotace škole na příští školní rok nebo žádost o uzavření smlouvy o poskytnutí dotace zařízení na příští školní rok předkládá škola nebo zřizovatel zařízení školskému úřadu

- a) do 15. října nebo

b) do 30 dnů od doručení rozhodnutí o zařazení do sítě.

§3 (2) Žádost obsahuje:

- a) název, adresu, identifikační číslo a číslo účtu školy nebo zařízení a jejich součástí,
- b) kopii platného rozhodnutí o zařazení do sítě,
- c) doklad o zápisu do obchodního nebo jiného zákonem určeného rejstříku a právní formě zapsané právnické osoby,
- d) předpokládaný celkový počet dětí a žáků (dále jen "žáci") ve školním roce, na který je požadována dotace, a počet žáků v jednotlivých třídách, u středních a vyšších odborných škol v jednotlivých studijních a učebních oborech; u školních jídelen předpokládaný počet stravovaných žáků podle druhu školy nebo zařízení.

§4

Smlouva o poskytnutí dotace zařízení

§4 (1) Ve smlouvě o poskytnutí dotace zařízení se konkretizují zejména činnosti, na které se dotace poskytuje, a jejich rozsah, počet žáků ve školním roce, na který se dotace poskytuje, období, na které se dotace poskytuje, a výše dotace stanovená procentním podílem podle §5 odst. 2.

§4 (2) Školský úřad uzavře smlouvu nebo informuje zřizovatele zařízení o důvodech neuzavření smlouvy

- a) do 30. listopadu v případě, že obdržel žádost podle §3 odst. 1 písm. a), nebo
- b) do 30 dnů po obdržení žádosti v ostatních případech.

§5

Výše dotace

§5 (1) Dotace škole nebo zařízení se stanoví podle skutečného počtu žáků v souladu se statistickými výkonovými výkazy Škol (MŠMT) řady V pro příslušný školní rok, nejvýše však do počtu uvedeného v rozhodnutí o zařazení školy do sítě, a procentním podílem z normativu stanoveného podle zvláštního právního předpisu.[9] U speciálních škol a speciálních nebo

specializovaných tříd ostatních škol se dotace zvýší o příplatek za zdravotní postižení žáků. Dotace se poskytuje pouze na žáky ve studijních a učebních oborech uvedených v platném rozhodnutí o zařazení do sítě. Normativy na příslušný kalendářní rok stanoví ministerstvo z normativu předcházejícího roku v souladu se změnami neinvestičních výdajů s výjimkou výdajů na mzdy a ostatní osobní výdaje a související pojistné na zdravotní pojištění, sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti v kapitole ministerstva obsažené ve státním rozpočtu na příslušný rok, a to nejpozději do 31. ledna, a zveřejní je ve Věstníku ministerstva. Do počtu žáků se započítávají i cizinci, kteří požívají stejná práva jako státní občané České republiky podle zvláštního právního předpisu.

§5 (2) Výše procentního podílu v denním studiu se od školního roku 1999/2000 stanoví pro:

a) základní školu	60 %,
b) střední školu	40 %,
c) střední školu - nástavbové studium	10 %,
d) vyšší odbornou školu	30 %,
e) základní uměleckou školu	30 %,
f) speciální školu	70 %,
g) speciální mateřskou školu, speciální výchovné zařízení a dětský domov	60 %,
h) mateřskou školu, domov mládeže, školní družinu a školní jídelnu	30 %,
i) ostatní zařízení až	30 %,
j) příplatek na zdravotně postižené ve speciálních školách	70 %,
k) příplatek na zdravotně postižené ve speciálních zařízeních	60 %,

- l) příplatek na zdravotně postižené
ve speciálních třídách základních škol 30 %,
středních škol 20 %,
mateřských škol

§5 (3) Výše procentního podílu se u denního studia, které probíhá podle individuálních studijních plánů s výjimkou individuálních studijních plánů žáků speciálních středních škol, činí 5 % normativu příslušných studijních oborů a formy studia.

§5 (4) Na středních a vyšších odborných školách se pro jiné než denní studium dotace neposkytuje.

§6

Zvýšení dotace

§6 (1) Procentní podíl stanovený v §5 odst. 2 lze celkově zvýšit,

a) pokud bude mezi ministerstvem či jím pověřeným školským úřadem a školou v termínu podle odstavců 6 a 7 uzavřena smlouva o zvýšení dotace, a to nejvýše

1. u speciální školy na 100 %,
2. u speciální školy -
příplatek za zdravotní postižení na 100 %,
3. u základní, střední nebo vyšší
odborné školy na 90 %,
4. u základní umělecké školy na 70 %,
5. u příplatku za postižení ve speciálních
třídách základních a středních škol na 45 %,
6. u střední školy - nástavbové studium na 40 %,

7. u studia podle individuálních studijních
plánů na 30 %,

b) pokud bude mezi školským úřadem a zřizovatelem zařízení v termínu podle odstavce 6 uzavřena smlouva o zvýšení dotace, a to nejvýše

1. u speciální mateřské školy,
speciálního výchovného zařízení
a dětského domova, u domova mládeže
a školní jídelny, v případě, že není
jiná možnost zajištění ubytování nebo
stravování dětí a žáků, na 90 %,

2. u ostatních zařízení na 70 %,

3. u příplatku na zdravotní postižení
u speciálních tříd mateřské školy na 35 %,

z normativu upraveného na podmínky okresu.

§6 (2) V případě, že zařízení jinak zřizuje obec, procentní podíl uvedený v odstavci 1 činí nejvýše 100 % neinvestičních nákladů na žáka ve srovnatelném typu a druhu zařízení zřizovaného obcí upravených na podmínky okresu.

§6 (3) Dotaci lze zvýšit pouze u denního studia, pokud škola nebo zařízení splňuje následující podmínky:

a) dostává dotaci podle §5 odst. 2,

b) jde-li o základní školu, předškolní zařízení nebo školské zařízení jim sloužící, doloží kladné stanovisko obce o tom, že škola nebo zařízení plní nezastupitelnou funkci v daném místě, kterou by jinak měla zabezpečovat škola nebo zařízení zřizované obcí,

c) jde-li o denní nástavbové studium absolventů učebních oborů středních odborných učilišť, uzavře škola se školským úřadem smlouvu o počtu žáků přijímaných podle jednotlivých studijních oborů a tento počet v daném školním roce dodrží,

d) jde-li o víceleté gymnázium, uzavře škola se školským úřadem smlouvu o počtu žáků přijímaných v jednotlivých studijních oborech a tento počet v daném školním roce dodrží.

§6 (4) Smlouvu o zvýšení dotace lze uzavřít se školou nebo zařízením na 1 školní rok, pokud alespoň po dobu 1 školního roku byly zařazeny do sítě a poskytovaly výchovu a vzdělávání v souladu se svým zařazením do sítě. Pokud více škol nebo zařízení, nebo škol a zařízení je zřízeno jako 1 právnická osoba, posuzuje se splnění podmínek u každé školy a zařízení samostatně.

§6 (5) Procentní podíl stanovený v §5 odst. 2 lze zvýšit za těchto podmínek a v této výši:

a) hodnocení České školní inspekce v běžném školním roce nebo v předchozích 2 školních letech je podle stupnice

1. vynikající, a to o	15 %,
2. nadprůměrné a spíše nadprůměrné, a to o	10 %,
3. průměrné, a to o	5 %,

b) škola nebo zařízení je obecně prospěšnou společností, a to o 25 %,

c) škola nebo zařízení má jinou právní formu a zaváže se ve smlouvě o poskytnutí zvýšené dotace k vynaložení celého svého zisku za příslušný kalendářní rok na výdaje a vzdělávání, běžný provoz, popřípadě u speciálních škol a zařízení i na rehabilitaci, a to o 25 %,

d) výše školného na žáka a školní rok nepřesáhne 80 % vyhlášených finančních normativů podle §5 odst. 1, a to o 5 %,

e) není školou nebo zařízením stanoveno žádné školné, a to o 5 %,

f) doloží kladné stanovisko úřadu práce o možnosti uplatnění absolventů škol na trhu práce podle jednotlivých studijních nebo učebních oborů,

a to o

10 %.

§6 (6) Zařízení, popřípadě škola, jejíž je zařízení součástí, předkládá žádost o uzavření smlouvy o zvýšení dotace na příští školní rok spolu s doklady, že byly splněny stanovené podmínky, školskému úřadu do 15. října. Po stanovení procentní výše dotace školským úřadem se uzavře smlouva o dotaci nebo zvýšené dotaci do 30. listopadu.

§6 (7) Škola předkládá žádost o uzavření smlouvy o zvýšení dotace na příští školní rok spolu s doklady, že byly splněny stanovené podmínky, školskému úřadu do 31. ledna. Procentní výše zvýšené dotace je stanovena ministerstvem či jím pověřeným školským úřadem do 15. března. Pokud škola sdružuje více součástí nebo má zařazeno více studijních nebo učebních oborů, stanoví se procentní výše zvýšené dotace pro jednotlivé její součásti, studijní nebo učební obory zvlášť. Smlouvu o zvýšení dotace uzavře školský úřad se školou do 31. března.

§7

Poskytování dotace

§7 (1) Dotace se poskytuje na školní rok zálohově na jednotlivá čtvrtletí kalendářního roku nejpozději poslední den prvního měsíce čtvrtletí. Roční výše poskytované dotace se stanoví podle §5 a §6 odst. 4 a 5.

§7 (2) Pokud je počet žáků podle §5 odst. 1 rozdílný od počtu uvedeného ve smlouvě podle §3, 4 a 6, je pro stanovení výše dotace rozhodující počet žáků podle §5 odst. 1.

§7 (3) Pokud dojde v průběhu školního roku ke změně počtu žáků ve srovnání s počtem, na který se poskytuje dotace, škola nebo zařízení neprodleně tuto skutečnost oznámí a hodnověrně prokáže školskému úřadu. Dotace se upraví od počátku čtvrtletí následujícího po změně, kdy došlo k přeplatku či nedoplatku, a tento je vyúčtován podle §2 odst. 3 písm. a).

§7 (4) Pokud v průběhu školního roku zjistí Česká školní inspekce nebo jiný kontrolní orgán vážné nedostatky v činnosti školy nebo zařízení, může ministerstvo odstoupit od smlouvy, nedojde-li k jiné dohodě. Pokud škola nebo zařízení nedoloží vynaložení zisku na výdaje na výchovu a vzdělávání, běžný provoz, popřípadě u speciálních škol a zařízení i na rehabilitaci potvrzené oprávněnou osobou,[12] a to nejpozději do 31. března následujícího kalendářního roku, může ministerstvo odstoupit od smlouvy; poskytnutá zvýšená dotace v tomto případě podléhá ustanovení zvláštního právního předpisu.[13]

§8

Přechodná ustanovení

§8 (1) Ve školním roce 1996/1997 se školám dotace poskytuje ve výši podle dosavadních předpisů.[10]

§8 (2) Žádost o poskytnutí dotace a žádost o uzavření smlouvy o zvýšení dotace ve školním roce 1997/1998 předkládá škola školskému úřadu do 28. února 1997. Ministerstvo či jím pověřený školský úřad uzavře smlouvu o zvýšení dotace škoie podle §6 odst. 1 písm. a) nebo písm. b) nebo informuje školu o důvodech neuzavření smlouvy o zvýšení dotace do 30. dubna 1997.

§8 (3) Školám s výjimkou škol delimitovaných z Ministerstva hospodářství a Ministerstva zdravotnictví se dotace za září až prosinec 1996 vyplatí spolu s dotací na první čtvrtletí 1997.

§8 (4) Na středních školách se dobíhající pomaturitní studium, do něhož byli přijati žáci u středních zdravotnických škol nejpozději pro školní rok 1996/1997, u ostatních škol nejpozději k 1. září 1995, financuje ve výši 50 % dotace denního studia.

§8 (5) Ve školním roce 1996/1997 a 1997/1998 zůstávají v platnosti smlouvy o poskytnutí dotace zařízením uzavřené podle dosavadních předpisů.[11]

§9

Zrušovací ustanovení

Zrušují se:

1. nařízení vlády České republiky č. 379/1990 Sb., o poskytování dotací soukromým školám,
2. nařízení vlády České republiky č. 245/1993 Sb., kterým se stanoví podmínky a výše poskytování dotací soukromým předškolním zařízeními a soukromým školským zařízeními.

§10

Účinnost

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1997.

Poznámky:

[1] §5 odst. 3 písm. d) zákona ČNR č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky), ve znění zákona č. 57/1995 Sb.

[2] §57a odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění zákona č. 138/1995 Sb.

[3] §13a odst. 2 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění zákona č. 139/1995 Sb.

[4] Zákon ČNR č. 76/1978 Sb., o školských zařízeních, ve znění zákona ČNR č. 31/1984 Sb., zákona ČNR č. 390/1991 Sb., zákona č. 190/1993 Sb. a zákona č. 138/1995 Sb.

[5] §45 odst. 8 zákona ČNR č. 76/1978 Sb., o školských zařízeních, ve znění zákona č. 138/1995 Sb.

[6] §17e odst. 2 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., ve znění zákona č. 139/1995 Sb.

[7] §17e odst. 3 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., ve znění zákona č. 139/1995 Sb.

[8] §13 odst. 3 zákona č. 576/1990 Sb. §36 zákona č. 576/1990 Sb.

[9] §12 odst. 4 písm. f) zákona č. 564/1990 Sb., ve znění zákona č. 139/1995 Sb.

[10] §23 odst. 1 zákona ČNR č. 564/1990 Sb.

Nařízení vlády ČR č. 379/1990 Sb., o poskytování dotací soukromým školám.

[11] §45 odst. 8 zákona ČNR č. 76/1978 Sb., ve znění zákona č. 138/1995 Sb.

Nařízení vlády ČR č. 245/1993 Sb., kterým se stanoví podmínky a výše poskytování dotací soukromým předškolním zařízeními a soukromým školským zařízeními.

[12] Zákon č. 524/1992 Sb., o auditorech a Komoře auditorů České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

[13] Zákon č. 576/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů